

"Siber büyük güç" olarak Çin: Telekomünikasyonda Pekin'in iki söylemi

Rush Doshi, Emily de La Bruyère, Nathan Picarsic ve John Ferguson

Mart 2021

Yönetici özeti

Çin hükümetinin ve ticari mesajlarının bilgi teknolojisi (BT) ile ilgili dışarıya yönelik mesajı ortak bir söylem benimsemektedir. Yurt içinde ise farklı ve ikinci bir söylem dile getirilmektedir. İlkinde serbest piyasalar, açıklık, iş birliği ve karşılıklı dayanışma, Huawei'e ve diğer Çinli şirketlere özel sektörün diğer küresel aktörleri gibi davranılması ve bu şirketlerin yabancı ağlarda kabul görmesi gibi temalar vurgulanmaktadır. Çin hükümetinin, ticaret dünyasının ve akademik çevrelerinin yurt içine yönelik söylemlerinde ise serbest piyasaların *sınırları*, yabancı teknolojilere bağımlılığın tehlikeleri ve bu nedenle teknolojilerin, şirketlerin ve ağların korunması için endüstriyel politika ve devlet denetimi ihtiyacı öne çıkmaktadır. Çin'in yurt içine yönelik söylemlerinde telekomünikasyon sistemleri dahil ticari iletişim ağlarının güç ve etki projeksiyonunda saldırgan bir biçimde kullanılabilmesi, bu güç ve etkiyi sağlama aracı olarak uluslararası teknik standartlardan yararlanılabileceği ve en önemlisi BT mimarilerinin sıfır toplamı rekabet alanı olduğu da belirtilmektedir.

Çin hükümetinin dışarıya yönelik söyleminin ve ticari mesajlarının samimi olmayabileceğinin belirtilmesi kesinlikle yeni bir çıkarım değildir. Bununla birlikte, Çin'in uluslararası BT altyapıları, teknolojileri ve normları üzerindeki etkisini ve bu alanlardaki gelişimini giderek arttırmasına rağmen bu mesajlar ile Çin'in BT alanına yönelik yurt içindeki bu söylemleri arasındaki temel farklar büyük oranda belgelendirilmemiştir. Bu raporda, Çin'in telekomünikasyon ve daha genel olarak BT ile ilgili yurt dışına ve yurt içine yönelik söylemleri arasındaki farklılığı belgelendirerek bu eksikliğin giderilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca raporda, yurt içindeki söylem Pekin'in amacı, istekleri ve stratejisiyle ilgili bilgiler açısından incelenmektedir. Bu rapor, Çin hükümetinin ve ticari mesajlarının yanı sıra bu mesajların neyi sakladığıyla ilgili soruları gündeme getirecektir.

Bu rapor, Çin'in telekomünikasyon alanında artan etkisinden ve bu etkiyle beraber büyüyen tartışmalardan hareketle hazırlanmıştır. Bununla birlikte, Çin'in telekomünikasyon kaynakları, istekleri ve strateji çerçevesi daha geniş açıdan bakıldığında BT ile ilişkilidir. Bu nedenle, raporda genel olarak BT ve özel olarak telekomünikasyon alanında Çin hükümetinin, ticaret dünyasının ve akademik çevrelerinin görüşleri incelenmektedir. Bu rapordaki analiz Pekin'in "büyük ağ gücü" olarak da çevrilen "siber büyük güç" olma programı bağlamında ele alınmıştır. Bu program, Çin'in eski endüstri liderlerini geçmeye ve dijital devrimin mimarisini tanımlamaya yönelik isteklerinin detaylı bir planıdır.

Yeni bir teknoloji ortamı şekillenmektedir. Çin, bu ortamı tanımlamaya çalışmaktadır. Çin'in bu isteklerinin belgelenmesi her zamankinden daha gereklidir.

Giriş

2020'de Çinli telekomünikasyon firması Huawei, Batı'nın önde gelen dergilerinden birine şu talebini iletti: Huawei'in Batı baskısıyla mücadele ettiği dönemde şirketi destekleyen 10 makalelik bir dizi yayımlar mısınız?¹ Huawei, bu makaleler için çeşitli temalar önerdi. Bunların arasında şirketin kendi iddiasına göre fikri mülkiyete duyduğu saygı, devlet teşvikinin dünyaya sağladığı katkılar, piyasa rekabetine bağlı olan sorumlu bir firma olarak rolü ve Çin hükümetinin etkisinden bağımsız, çalışanların ortak olduğu bir şirket olarak statüsü gibi temalar yer almaktaydı. Huawei, röportaj yapılması için bilim insanlarını ve çalışanlarını önerdi. Ayrıca Huawei dışından seçili kişilerin görüşlerinden de yararlanılmasını tavsiye etti. Huawei, makaleler yayımlanmadan önce son kez gözden geçirme talebinde de bulundu.

Kamuya sunulan raporları etkileme çabaları, başka ülkelerde olduğu gibi Çin'de de büyük şirketler arasında yaygındır. Ancak Huawei'nin buradaki durumu özeldir. Huawei, Çin hükümetinin telekomünikasyon ve bilgi ağlarıyla ilgili küresel söylemi etkilemeye yönelik isteğiyle kesiştiği için öne çıkmaktadır. Ayrıca şirketin ve hükümetin bu mesajı, Çin hükümetinin, akademik çevrelerinin ve ticaret dünyasının yurt içindeki söylemiyle tamamen çelişmektedir.

Çin hükümetinin ve ticari mesajlarının bilgi teknolojisi (BT) ile ilgili dışarıya yönelik mesajı ortak bir söylem benimsemektedir. Yurt içindeki mesajı ise tümüyle farklı ikinci bir görüşü dile getirmektedir. Huawei'in önerdiği makalelerdeki gibi ilk mesajda serbest piyasalar, açıklık, iş birliği ve karşılıklı dayanışma, Huawei'e ve diğer Çinli şirketlere özel sektörün diğer küresel aktörleri gibi davranılması ve bu şirketlerin yabancı ağlarda kabul görmesi gibi temalar vurgulanmaktadır. Çin'in yurt içine yönelik söylemlerinde ise serbest piyasaların *sınırları*, bu nedenle teknolojilerin, şirketlerin ve ağların korunması için endüstriyel politika ve devlet denetimi ihtiyacı, yabancı teknolojilere bağımlılığın tehlikeleri, uluslararası standartlar belirlemenin rekabet değeri ve hepsinin temelinde yer alan BT'de sıfır toplamı rekabetin kaçınılmazlığı vurgulanmaktadır.

Çin hükümetinin dışarıya yönelik söyleminin ve ticari mesajlarının samimi olmayabileceğinin belirtilmesi kesinlikle yeni bir çıkarım değildir. Bununla birlikte, Çin'in uluslararası BT altyapıları, teknolojileri ve normları üzerinde etkisini ve bu alanlardaki gelişimini giderek artırmasına rağmen bu mesajlar ile Çin'in BT alanına yönelik yurt içindeki bu söylemleri arasındaki temel farklar büyük oranda belgelendirilmemiştir. Bu raporda, Çin'in telekomünikasyon ve daha genel olarak BT ile ilgili yurt dışına ve yurt içine yönelik söylemleri arasındaki farklılığı belgelendirerek bu eksikliğin giderilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca raporda, yurt içindeki söylem Pekin'in amacı, istekleri ve stratejisiyle ilgili bilgiler açısından incelenmektedir. Bu rapor, Çin hükümetinin ve ticari mesajlarının yanı sıra bu mesajların neyi sakladığıyla ilgili soruları gündeme getirecektir.

Bu rapor, özellikle Çin'in telekomünikasyon alanında artan etkisinden ve bu etkiyle beraber büyüyen tartışmalardan hareketle hazırlanmıştır. Bununla birlikte, Çin'in telekomünikasyon kaynakları, istekleri ve strateji çerçevesi daha geniş açıdan bakıldığında BT ile ilişkilidir. Bu nedenle, raporda genel olarak BT ve özel olarak telekomünikasyon alanında Çin hükümetinin, ticaret dünyasının ve akademik çevrelerinin görüşleri incelenmektedir. Bu rapordaki analiz Pekin'in "siber büyük güç"² olma programı bağlamında ele alınmıştır. Bu program, Çin'in eski endüstri liderlerini geçmeye ve dijital devrimin mimarisini tanımlamaya yönelik isteklerinin detaylı bir planıdır. Raporda birçok birincil bulgu öne sürülmektedir:

1. **Çin, yurt içinde "siber büyük güç" amaçlarını sürekli olarak gündeme getirirse de bu amaçlar yurt dışına yönelik mesajlarda nadiren kabul edilmektedir.** "Siber büyük güç" ifadesi, Çin'in telekomünikasyon ve daha genel olarak BT alanlarındaki stratejisine yön veren temel bir kavramdır. Bu ifade, Başkan Xi Jinping'in 2014'ten itibaren Çin'in telekomünikasyon ve ağ stratejisiyle ilgili olarak yurt içi kitlesine yönelik neredeyse her önemli konuşmasının başlığında yer almaktadır. Ancak yurt dışındaki kitlelere yönelik mesajlarda nadiren yer bulan bu ifade, Dışişleri Bakanlığı sözcülerinin açıklamalarında altı yılda yalnızca bir kez dile getirilmiştir. Bu durum, Pekin'in dış kitleleri korkutmamak için amaçlarıyla ilgili görüşlerini kasıtlı olarak hafifleterek açıkladığını göstermektedir.
2. **Çin hükümeti yurt dışındaki kitleleri Huawei ürünlerini satın almaya teşvik ederken bile, Çinli yöneticiler yurt içindeki kitleleri yabancı teknolojiye bağımlılıktan doğan tehlikelere karşı uymaktadır.** Ticaret savaşından ve Trump yönetiminin Huawei ile ilgili kısıtlamalarından yıllar önce Xi, "temel teknolojinin başkalarının denetimi altında olması bizim için en büyük gizli tehlike" ifadesini kullanmış ve yabancıların temel teknolojiyi denetlemesinin "başka birinin attığı temel üzerine ev inşa etmeye" benzetmiştir.³ Xi, "Çin, kendi teknolojisine sahip olmalıdır ve güçlü bir teknoloji olmalıdır." ifadelerini kullanmıştır.⁴
3. **Çin hükümeti Huawei'e şüpheyle yaklaşan dış kitleleri piyasa ilkelerine uymaya teşvik etmektedir. Aynı zamanda hükümet, yurt içindeki kitleleri BT ağı gelişiminin endüstriyel bir politika gerektirdiği ve piyasa güçlerinin eline bırakılmayacağı konusunda uymaktadır.** Xi, açıkça "Borsa temel teknolojileri sağlayamaz ve temel teknolojiler parayla satın alınamaz." ifadelerini kullanmıştır.⁵
4. **Pekin, yabancıların Huawei ile ilgili güvenlik endişelerini "ucuz mazeretler" ve tümüyle "siyasi" olarak değerlendirmektedir.**⁶ Aynı zamanda Çin, yurt içinde yabancı teknolojinin ağlarına dahil edilmesiyle ilgili benzer endişeleri dile getirmektedir. "Siber güvenlik olmadan ulusal güvenlik olmaz."⁷ söylemini sıklıkla dile getiren Xi için güvenlik en önemli konudur. Bu doğrultuda Xi, yalnızca "denetlenebilir" yabancı teknolojinin kullanımını savunmaktadır. Sanayi ve Bilgi Teknolojisi Bakanlığı'ndaki (MIIT) yöneticiler ise yabancı teknoloji ağlarının genellikle "denetlenebilir" olmadığını vurgulamaktadır.⁸ Bu nedenle Çin, hem "bağımsız hem de denetlenebilir" olan kendi ağlarını geliştirmelidir.⁹
5. **Çinli ticaret ve akademi çevrelerinden kaynaklar, uluslararası toplumun Çin telekomünikasyon teknolojileriyle ilgili güvenlik endişelerinin yersiz olmayabileceğini ve Pekin'in telekomünikasyon ve diğer ticaret ağlarını küresel olarak saldırgan bir güç uygulama aracı olarak görebileceğini göstermektedir.** Xi, BT'yi Çin'in asker-sivil füzyonu stratejisinin önemli bir parçası olarak sunmaktadır: Xi, 2018'de "siber güvenlik ve enformatizasyondaki asker-sivil füzyonu, asker-sivil füzyonu stratejisinin en önemli alanıdır ve ön cephesidir." ifadelerini kullanmıştır.¹⁰ Bu doğrultuda Çin Siber Alan Strateji Enstitüsü yöneticisi Qin An 2016'da şu fikri ileri sürmüştür: "Bilgi teknolojisi sistemlerinin son derece tekelleri yapıları nedeniyle askeri ve sivil kullanım için iki farklı sistemin bulunma olasılığı düşüktür... [Çin'in] asker-sivil füzyonu sistemiyle askeri ve sivil kaynakları entegre etmesi son derece gereklidir."¹¹

6. **Çin, yabancı kitlelerle standart belirleme hususunda görüşürken çift taraflı kazanç sağlayan bir iş birliği üzerinde durmaktadır. Ancak yurt içindeki söylemlerde, teknolojik hakimiyet sağlamak için standartların rekabet değeri ve bu değere bağlı olarak küresel BT gelişiminde "söylem gücü" oluşturmanın gerekliliği vurgulanmaktadır.** Xi, internet yönetimi ve standartlarından bahsederken siber güvenlik ve telekomünikasyonda "büyük güçlerin oyununun yalnızca teknoloji oyunu değil, fikir ve söylem gücü oyunu olduğunu" ileri sürmektedir.¹² Diğer kaynaklar da Xi'nin ifadelerini temel alarak Çin'in Batı'ya yetişip onu geçmek için 5G'de (ve daha genel olarak BT'de) standartları belirlemeye çalıştığını, bunun ekonomik ve askeri avantajlar sağlayacağını ileri sürmektedir. Kısacası, "standartları belirleyenler dünyayı kazanır".¹³

Bu rapor, Pekin'in telekomünikasyonla ilgili isteklerine uygun bir stratejik çerçevenin genel bir özetiyle başlar. Bu çerçeve, ilk kez 2014'te Xi tarafından sunulan ve Dördüncü Endüstriyel Devrimi yakalamayla ilgili kapsamlı istekleri içeren "siber büyük güç" kavramıdır. Sonraki bölümlerde, bu çerçeveyi temel alarak Pekin'in telekomünikasyon ve BT ile ilgili söylemindeki belirli unsurların yanı sıra yurt dışında ve yurt içinde verilen mesajlar arasındaki çelişki ele alınmaktadır. İlk bölümde, nispeten savunma amaçlı bir unsura odaklanılmaktadır: Yabancı "temel teknolojilere" bağımlılığın yol açtığı tehlike ve bu tehlikeyi dengelemek için piyasa güçlerine bağlılık yerine endüstriyel bir politikanın gerekliliği. Bir sonraki bölümde, Çin'in ağ ve siber güvenlikle ilgili görüşlerine yer verilmektedir: Bir taraftan, Pekin'in yabancıların Çin sistemlerine ve teknolojilerine yönelik güvenlik endişelerini reddetmesi, diğer taraftan Pekin'in siber güvenlik ve ağ güvenliğiyle ilgili çalışmalar gerçekleştirmesi ve yurt içinden yapıların katkısının bu konuda oynadığı rol ele alınmaktadır. Ancak Pekin'in aslında uluslararası, ticari bilgi ağlarını saldırı amaçlı güç projeksiyonu aracı olarak gördüğüyle ilgili iddialar öne çıkmaktadır. Son bölümde Çin'in standartları belirlemeyle ilgili istekleri ve bununla ilgili olarak yapısal güç isteği incelenmektedir.

Metodolojiye ilişkin not

Bu raporda, yurt dışına yönelik söylem değerlendirilirken esas olarak Çin Dışişleri Bakanlığı sözcülerinin resmi diplomatik açıklamaları ve ifadeleri temel alınmıştır. Bu açıklamaların yurt dışındaki kitlelere ulaşması amaçlanmaktadır.

Raporda, yurt içine yönelik söylemler için Xi ve Çin hükümetinin diğer üst düzey yetkilileri tarafından yurt içindeki kitlelere yönelik olarak yapılan konuşmaların ve yayımlanan makalelerin yanı sıra Sanayi ve Bilgi Teknolojisi Bakanlığı'ndan Çin Halk Kurtuluş Ordusu'na (PLA) kadar parti devlet unsurlarıyla ilişkili yetkili dergiler dahil olmak üzere daha çeşitli kaynaklardan yararlanılmıştır.

Doğrudan Xi ile ilişkilendirilemeyecek kaynaklar, daha az yetkili kabul edilmelidir. Bu nedenle Xi'nin onayını taşıyan kaynaklara kıyasla daha az açıklayıcı değer taşımaktadır. Çin'in merkezi hükümet sisteminde bile üst düzey yetkililer çeşitli görüşler sunabilmektedir. Hatta Çin'in nispeten denetim altındaki üst düzey akademik topluluğunda (ör. Çin Bilim Akademisi) dahi uzmanlar, analiz unsurlarında hükümet yöneticileriyle farklı fikirde olabilir. Bu kısıtlamalara rağmen bu raporun yazarları, bu tür resmi olmayan veya daha az resmi nitelik taşıyan kaynakların Çin'in rekabet çerçevesini ve isteklerini anlama konusunda kritik önem taşıdığını kabul etmektedir. Xi, belirli bir teknoloji veya teknolojik uygulama konusunda çok ayrıntılı konuşmama eğilimindedir. Sanayi ve Bilgi Teknoloji Bakanlığı veya Bilim ve Teknoloji Bakanlığı'ndaki yetkililer konuşmalarında ayrıntılara yer verebilir. Açıklamaları düzenli olarak incelemeye tabi tutulan üst düzey hükümet yetkililerinin de daha izole durumdaki akademik ve ticari kaynakların ele aldığı hassas konulardan (ör. 5G'nin askeri uygulamaları) söz etme olasılığı düşüktür. Ayrıca hükümetin açıklamaları zaten oluşturulmuş olan politikayı yansıtmaya eğilimindeyken akademik ve ticari tartışmalar ilgili düşüncenin gelişimine ve bu düşüncede ortaya çıkan eğilimlere ilişkin bilgiler sunabilir.

Bu raporda, kullanılan tüm kaynakların yetkili olma durumu incelenerek ve rapor boyunca bağlam sunularak önemli bir sorunun üstesinden gelmeye çalışılmıştır. Kaynakların yetkili olma durumu yazara, yayıncıya ve iddiaların Çin'in stratejik söyleminin diğer dallarında tekrar edilme derecesine göre değerlendirilmiştir. Bu metodolojide, tek bir kaynağın mükemmel bir açıklama sunmak için yeterli olacağı varsayılmamıştır. Bunun yerine amaç, birlikte Çin'in telekomünikasyon ve BT ile ilgili stratejik düzeydeki yurt içi söylemini yansıtan, nispeten kapsamlı ve dürüst kaynaklardan oluşan bir koleksiyon sunmaktır.

İstek: "Siber büyük güç" olarak Çin

"Çin'i 'siber büyük güç' haline getirmek ekonominin ve toplumun tüm unsurlarını içeren uzun vadeli, karmaşık, sistematik ve stratejik bir projedir."

—Sanayi ve Bilgi Teknolojisi Bakan Yardımcısı Chen Zhaoxiong, 2017¹⁴

Xi, Şubat 2014'te Çin Komünist Partisi'nin internet sorunlarıyla ilgili en üst düzey kurumu olan Siber Güvenlik ve Enformatizasyon İçin Merkezi Liderlik Küçük Grubu'nun kuruluşu sırasında "ağ büyük gücü"¹⁵ olarak da çevrilebilecek "siber büyük güç" (网络强国) kavramını kullanmıştır.¹⁶ Ardından Xi, "siber büyük güç" olmayı Çin'in internet politikasının temel taşı ve partinin yüzyıllık hedeflerine (partinin kuruluşunun yüzüncü yıl dönümünde [2021] ve Çin İç Savaşı'ndaki zaferinin yüzüncü yıl dönümünde [2049] ulaşmayı hedeflediği önemli kilometre taşları) ulaşmada kritik bir adım haline getirmiştir.¹⁷ Siber büyük güç kavramı bu tarihten sonra Çin resmi söyleminde yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu kavram, telekomünikasyonda ve daha genel olarak BT'de Çin stratejisinin temel çerçevesi haline gelmiştir. "Siber büyük güç" ifadesi, 2014'ten itibaren Xi'nin Çin telekomünikasyon ve ağ stratejisiyle ilgili olarak yurt içindeki kitlelere yaptığı neredeyse her önemli konuşmasının başlığında yer almıştır.

Bununla birlikte, yurt dışındaki yabancı kitlelere hitap eden mesajlarda bu ifadeye nadiren rastlanmaktadır. Dışişleri Bakanlığı sözcülerinin açıklamalarında bu ifadeye altı yılda bir kez yer verilmiştir.¹⁸ Yurt dışına yönelik mesajlarda "siber büyük güç" kavramına nadiren atıfta bulunulması, Pekin'in yabancı kitlelerle iletişim kurarken isteklerinin kapsamını kasıtlı olarak olabildiğince daralttığını göstermektedir. Bu dikkatin gerekçeleri mevcuttur: Bu bölümde, Xi'nin konuşmalarına ve ilgili yetkililerin açıklamalarına göre siber büyük güç kavramının tam olarak kapsamlı ve rekabet istekleri algısı uyandırdığı ve bu isteklerin yabancılarda endişe uyandırabileceği görülmektedir.¹⁹

Xi, bu programın küresel bir program olduğunu açıkça ifade etmektedir: Siber büyük güç küresel bir nüfuz elde eder. 2015'te düzenlenen Dünya İnternet Konferansı'nda Xi, "siber alanda ortak kadere sahip topluluk", küresel internet altyapısı ve uygun internet yönetim normları dahil olmak üzere "Çin'in siber büyük güç haline gelmek için stratejisini güçlü bir şekilde uygulayacağını" belirtmiştir.²⁰ Benzer şekilde, partinin en önemli dergisi olan Qiushi'de Çin Siber Güvenlik Yönetimi (CAC)²¹ tarafından yayımlanan 2017 tarihli makalede, Çin'in küresel internet yönetimindeki etkisini derinleştirme siber büyük güç statüsüne gelmenin temel hedeflerinden biri olarak açıklanmaktadır.²²

Bu küresel siber büyük güç vizyonu rekabet temelli bir yönelime dayalıdır. Xi, bilgi devrimini Çin'in önceki sanayi devrimlerindeki nispeten dezavantajlı durumunu dengeleme fırsatı olarak tanımlamaktadır. Siber büyük güç kavramını da bu fırsatı yakalamanın yol haritası olarak sunmaktadır. Xi, 2016'daki geniş kapsamlı bir konuşmasında siber büyük güç olma zorunluluğunu Çin'in Afyon Savaşları'nda küçük düşmesi ve ülkenin 20. yüzyılda sanayileşememesi bağlamında açıklamıştır.²³ Çin'in Sanayi Devrimi'ni kaçırmaya rağmen bilgi devrimini yakalayacağını ifade etmiştir. Xi'ye göre siber alandaki bu rekabette "kazananlar sevinecek, kaybedenler ise çökecektir".²⁴

Çinli yetkililer bu çerçeveyi tekrarlamıştır. Örneğin, Sanayi ve Bilgi Teknolojisi Bakan Yardımcısı Chen Zhaoxiong, Siber Alanda Asker-Sivil Füzyonu Dergisi'nde 2019'da yayımlanan bir makalede, içinde bulunulan dönemin küresel siyaset ve ekonomide güç dengesini şekillendirme kapasitesinde tarihi öneme sahip ve bu nedenle Çin'in yeni bir güç elde etme fırsatı yakaladığı bir an olduğunu ileri sürmüştür. Zhaoxiong, makalede şunları yazmıştır: "İçinde bulunulan ve gelecek dönem, Çin'in önemli bir üretim ülkesinden ve önemli bir siber ülkeden üretim büyük gücüne ve siber büyük gücüne dönüşmesi için önemli stratejik fırsatlardan biridir."²⁵ Yazar, daha kapsamlı stratejik bir bağlam sunmaktadır: "Dünya medeniyet tarihi boyunca her teknolojik devrim ve endüstriyel değişim, toplumlar üzerinde sınırsız sayıda etkiye ve tesire sahip olmuş, dünyanın ekonomik ve siyasi yapısında köklü bir değişikliğin önünü açmıştır." Bu değişim dönemlerinde "tarihi trendi yakalayabilenler" ve "ilk adımı atabilenler", "büyük bir sıçramayla gelişim" sağlayarak "rekabet avantajları elde edebilir".²⁶

Ayrıca People's Daily'deki 2017 tarihli bir makalede Chen, siber alandaki rekabetin büyük güç rekabeti olduğunu ve siber büyük güç projesinin Çin'in bu rekabetteki zaferine bağlı olduğunu vurgulamıştır. Chen, "siber alanın büyük ülkeler için yeni bir arena haline geldiğini" ifade ederek dünyadaki birçok "büyük ülkenin internetin gelecekte rekabetin stratejik yönü olacağını kabul ettiğini" eklemiştir. Bu nedenle bu ülkeler "yeni nesil ağ bilgi teknolojilerini teşvik etmekte ve uygulamakta" ve "siber alanda liderlik için mücadele etmektedir".²⁷ Çin bu rekabetten geri kalmadı: "Şiddeti gittikçe artan uluslararası rekabet doğrultusunda [Çin], bu yeni dönemdeki yeni fırsatları derhal yakalamalıdır" ve "uluslararası rekabette yeni avantajları daha hızlı oluşturup" dijital çağda iş birliği sağlamalıdır. Çin, "uzun vadeli ve genel duruma ilişkin teknolojik rekabette hakim tepelere sahip olmalıdır".²⁸

Bilgi devriminin Çin açısından diğer ülkeleri geride bırakarak lider olmak için rekabetçi bir fırsat sunduğuna ve Çin'in bunu yaparak küresel sıralamanın en üst sırasına çıkacağına dair mantık özellikle telekomünikasyonla ilgili tartışmalarda dile getirilmektedir. Datang Telecom Group'ta Reformu Kapsamlı Olarak Derinleştirme İçin Lider Grubu Dairesi'nin Direktör Yardımcısı Duan Weilun²⁹, 2020 tarihli bir makalede, "5G ülkenin uzun vadede rekabet avantajı elde etmesi için stratejik bir hakim tepe konumuna geliyor." tespitinde bulunmuştur.³⁰

Çin Komünist Partisi'nin (CCP) Parti Okulu tarafından yayımlanan Parti ve Hükümet Forumu dergisindeki 2020 tarihli bir makalede bu konuyla ilgili daha açık ifadeler kullanılmıştır: "İnternet çağından önce Avrupa ve Amerika kıtalarındaki ülkeler yeni dünya ekonomik düzenini, siyasi düzenini ve yasal düzenini oluşturmada lider rolü oynamıştır" ancak "internet döneminde, özellikle 5G'nin öncülük ettiği yeni enformatizasyon döneminde, Çin'in öne geçip daha büyük katkılar yapması tamamıyla mümkündür." Bu makale, Çin'in katkılarının şartları konusunda da şüpheye yer bırakmaz: "İnternet döneminde söylem gücüne [话语权] ve kural koyma gücüne [规则制定权] sahip olanlar, geleceğin düzenine liderlik etme gücünü [主导权] de elde edecektir." Bu açıdan bakıldığında geçmişte benzer devrimsel değişimler kaçırılmış olsa da 5G, teknolojiyle sınırlı kalmayan liderlik için "tarihi bir fırsat" ve "Çin'in uluslararası rekabet gücünü geliştirme" şansı sunmaktadır.³¹

Yerelleşme: Çin'in "gizli tehlikesi" olarak bağımlılık

"Temel teknolojinin başkalarının denetimi altında olması bizim için en büyük gizli tehlikedir."
—Xi Jinping, 2016³²

Çin'in dijital planları hakkındaki yurt dışına yönelik mesajlarında siber büyük güç olma isteği dile getirilmezse bu isteği oluşturan parçalar doğrudan yanlış temsil edilebilir. Pekin'in yurt içindeki temel teknolojilere ve bunları koruyacak pazar mekanizmalarının yetersizliğine ilişkin vurgusu açık ve dikkat çekici bir örnektir.

Yurt dışına yönelik mesajlarında Çin hükümeti kaynakları ve ticari kaynaklar genellikle telekomünikasyon ortamını siyaset yerine serbest piyasaların belirlemesi gerektiğini öne sürmektedir. Örneğin, Dışişleri Bakanlığı sözcüleri sıklıkla yabancı kitlelere teknoloji kararlarında piyasa ilkelerinin önemini vurgulamaktadır. Birçok sözcü "adil, dürüst, açık ve ayırım yapmayan ticaret ortamının" Huawei ile ilgili kısıtlamalar veya endişelerle uyuşmadığını ileri sürmüştür.³³ Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Hua Chunying, Temmuz 2020'de bu tür kısıtlamaların "piyasa ekonomisi ilkelerini ve serbest ticaret kurallarını açıkça ihlal ettiğini" ve Birleşik Krallık'ın bu kısıtlamaları uygulama kararının İngilizlerin "uluslararası topluma karşı olduğunun" bir göstergesi olduğunu belirtmiştir.³⁴ Chunying, bir başka basın toplantısında "ABD'nin yaptıklarının, öncüsü olduğunu ileri sürdüğü pazar ekonomisi ve adil rekabet ilkesinin yalnızca bir kılıf olduğunu açıkça gösterdiğini" ve ABD'nin bu davranışının "uluslararası ticaret kurallarını ihlal ettiğini" savunmuştur.³⁵

Bununla birlikte Xi'nin yanı sıra Çin hükümetinden ve ticaret dünyasından diğer kişilerin yurt içine yönelik açıklamalarında farklı bir üslup benimsenmiştir. Bu açıklamalarda, yabancı kaynaklı temel teknolojilere (核心技术) bağımlılığı azaltmanın önemi, hatta önceliği vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda endüstriyel bir politika uygulama gereksiniminin altı çizilmektedir. Bu tür bir endüstriyel politika, araştırma ve geliştirmenin yanı sıra üretim ve tedarik zincirlerine de odaklanır. Ayrıca ulusal ve uluslararası faaliyetlerde devlet ve özel sektör arasında sıkı bir iş birliği gerektirir.

Xi, siber büyük güç olmanın temel unsurları arasında ulusal gücü ve temel teknolojilerde göreceli bağımsızlığı birçok kez vurgulamıştır. Xi, Çin'in uluslararası bağımlılık yaratan teknolojileri ihraç ettiğini de aynı oranda öne çıkarmaktadır. Xi, 2014'te "siber büyük güç" olma kavramının altını çizdiği ilk büyük konuşmasında yabancı teknolojiye bağımlılığı azaltma gereksinimi ve "temel teknolojiler ve altyapı oluşturmayla ilgili yerel inovasyonu (自主创新) güçlendirmenin" altını çizmiştir.³⁶ Xi, şu görüşü öne sürmüştür: "Çin'i siber büyük güç haline getirmek için Çin, kendi teknolojisine sahip olmalıdır ve güçlü bir teknoloji olmalıdır."³⁷ Daha da önemlisi bu konuşma ve bu konuşmayla birlikte Çin'de başlayan karşılıklı teknoloji bağımlılığını bitirme tartışmaları; Donald Trump'ın seçiminden, ticaret savaşından ve özet olarak "bağlantıyı kesme"ye odaklanan ABD söyleminden önce gerçekleşmiştir.

Xi, 2016'da ABD seçimlerinden önce internet politikası hakkında yaptığı önemli bir konuşmada temel teknoloji odak noktasıyla ilgili ayrıntıları paylaşmıştır. Xi, bu konuşmada "temel teknolojinin" kapsamlı bir tanımını yapmıştır: "Bence bu teknoloji, üç açıdan ele alınabilir. Bunlardan birincisi temel teknoloji ve genel teknoloji; ikincisi asimetrik teknoloji veya avantaj sağlayacak teknoloji; üçüncüsü ise modern teknoloji ve ezber bozan teknolojidir."³⁸ Xi, kayda değer bir ekleme yaparak en önemli noktayı şu şekilde ifade etmiştir: "Bu alanlarda, yabancı ülkelerle aynı başlangıç noktasındayız. Erkenden uygulamaya başlayıp araştırmalara odaklanırsak başkalarını takip etmekten önde gidip liderlik etmeye geçiş yapma olasılığımız yüksektir."³⁹ Diğer bir ifadeyle, temel teknoloji unsurları yalnızca altyapısal nitelikleriyle değil, aynı zamanda Çin'in bu teknolojilerdeki mevcut rekabetçi durumunu ve sonunda Çin'e liderlik imkanı sunma potansiyeliyle tanımlanmıştır.

Bu olumlu tahmine rağmen Xi, konuşmanın başka bir yerinde Çin'in süregelen teknolojik eksikliklerine değinmiştir. Xi, bu konuyla ilgili olarak "Dünyanın gelişmiş düzeyiyle karşılaştırıldığında ve kendimizi siber büyük güce dönüştürmeye yönelik stratejik hedefimizle karşılaştırıldığında, hâlâ birçok açıdan eksiklerimiz var." ifadelerini kullanmış ve şunu eklemiştir: "En büyük eksiklik temel teknoloji alanındadır."⁴⁰ Xi, bununla birlikte ortaya çıkan tehlikelerin altını çizmiştir. "İnternetin temel teknolojisi bizim en önemli 'bel kemiğimiz'" diyen Xi, bunun için vücudun solunum, sindirim ve üremeden sorumlu en önemli bölümünü ifade eden bir tanım (命门) kullanmıştır.⁴¹ "Temel teknolojinin başkalarının denetimi altında olması bizim için en büyük gizli tehlikedir."⁴²

Bu nedenle, Çin'in temel teknolojisini güçlendirmesi büyük önem taşır. "Çin'in internet gelişiminde ilk adımı atarak öncü olmak ve internet güvenliği ile ulusal güvenliği sağlamak istiyorsak temel teknoloji sorununu aşmalı ve belirli alanlarda 'rakiplerimizi virajda sollamaya'⁴³ çalışmalıyız."⁴⁴ Xi, bu iddiasına gerekçe olarak hem yabancıların Çin'e bağımlılığı hem de Çin'in diğerlerine bağımlılığı için geçerli bir ifade kullanmıştır:

Bir internet şirketi temel bileşenleri için büyük oranda yabancı ülkelere bağımlıysa ve tedarik zincirinin "bel kemiği" başkalarının elindeyse şirketin boyutu ve piyasa değeri ne kadar büyük olursa olsun bu durum, başkasının attığı temele ev inşa etmek gibidir. Böyle bir bina ne kadar büyük ve güzel olursa olsun, rüzgara ve yağmura dayanmayabilir, hatta tek bir üflemede yıkılacak kadar dayanıksız olabilir.⁴⁵

Bu düşünce doğrultusunda Xi, sağlam bir endüstri politikası talep etmiştir. Çin'in ilerlemek için "temel teknoloji araştırma ve geliştirme çalışmalarına daha fazla iş gücü, malzeme ve finansal kaynak yatırımı yapması" ve "en iyi kuvvetlerini bir araya getirip stratejik düzenlemeler yapması" gerekecektir. Çin'in "bilgi alanında temel teknoloji ve ekipmanları geliştirme stratejisi için bir çerçeve oluşturması" ve "yakın, orta ve uzun vadeli hedeflerin yanı sıra yol haritası, zaman çizelgesi, görev listesi hazırlaması" gerekecektir. Ayrıca Çin'in "stratejik lider konumuna gelmesi konusuna daha yakından odaklanması" gerekecektir.⁴⁶

Xi, Çin'in tam korumacılığın mutlak değerleriyle⁴⁷ serbest piyasa entegrasyonu arasında bir orta noktayı temel alarak bunu uygulamasını önermiştir.⁴⁸ Xi, şunları söylemiştir: "Temel teknolojiler, ülkenin önemli bir silahı olup en kritik ve temel teknolojiler yerel inovasyona ve kendi kendine yetebilmeye dayanmalıdır." Serbest piyasa yeterli olmayacaktır. "Borsa bize temel teknolojileri sağlayamaz ve temel teknolojiler parayla satın alınamaz. Kendi araştırma ve geliştirme çalışmalarımıza bağlı kalmalıyız." Bununla birlikte araştırma ve geliştirme gibi küresel bir ortamın "kapalı kapılar" ardında gerçekleştirilmesi beklenemez. Xi, "Yalnızca ustalarla mücadele ettiğimizde becerilerimizdeki eksikliği anlayabiliriz." demiştir.⁴⁹ Çin "yeni teknolojileri reddetmeyecektir". Bunun yerine Çin, "[yurt dışından] getirilebilecek, benimsenebilecek, kavranabilecek ve sonra yeniden geliştirilebilecek teknolojiler" ile "ülkenin tek başına yerel olarak geliştirmesi gereken teknolojilerin" hangileri olduğunu stratejik olarak belirleyecektir.⁵⁰

Xi, Çin'in endüstri politikasının araştırma ve geliştirme çalışmalarının yanı sıra tedarik zincirlerini ve üretim tabanını yönlendireceğini ve destekleyeceğini netleştirmiştir. "Temel teknolojiler" için sağlam bir üretim tabanı olmadığında kapasitenin "boşa giden çalışmalar" anlamına geleceğini; "global bilgi alanında inovasyon zincirlerini, üretim zincirlerini ve değer zincirlerini entegre etme becerisinin başarı veya başarısızlık üzerinde oynadığı rolün giderek daha önemli hale geldiğini" ve bu entegrasyonu gerçekleştirme yönteminin "temel teknolojilerde teknoloji araştırma ve geliştirmenin nihai sonucunun yalnızca teknik raporlar, araştırma makaleleri ve laboratuvar örnekleri değil; [aynı zamanda] piyasa ürünleri, teknik güç ve endüstriyel güç" olduğunu açıklamıştır.⁵¹ Diğer bir ifadeyle bilimsel araştırma, yalnızca tedarik zincirleri ve üretim gücüyle desteklendiğinde yeterli sonuçlar sağlayacaktır.

Bu endüstriyel politikanın hem yurt içinde hem de uluslararası alandaki uygulamasında Çin hükümeti ve kurumsal firmalar arasında sıkı bir iş birliği gerekecektir. Xi, 2016'da yaptığı konuşmada "[teknoloji] şirketlerinin kaderinin ülkenin gelişimiyle yakından ilişkili olduğunu" ancak özel şirketlerin de devlete ihtiyacının olduğunu açıklamıştır. "Devlet desteği olmadan, [Çin] halkının desteği olmadan, ülkeye ve vatandaşlarına hizmet etmeden şirketlerin güçlenmesi ve büyümesi çok zordur."⁵² Devlet desteği şirketlerin yurt dışındaki faaliyetlerini de kapsayacaktır: 2016'da Xi, "Çinli internet şirketlerinin dünyaya açılmasını teşvik etmeliyiz... ve 'ulusal çıkarlarımızın olduğu bir alan varsa enformatizasyon [teknolojimiz] bu alanları da kapsamalılar' ilkesini uygulamak için 'Kuşak ve Yol' projesinin oluşturulmasına etkin bir şekilde katkıda bulunmalıyız" ifadelerini kullanmıştır.⁵³ Xi, bu küresel isteklerin dünyanın geri kalanı için Pekin'in yurt içinde azaltmayı amaçladığı yabancı (bu durumda Çin'e ait) teknolojilere tehlikeli bağımlılıklar oluşturup oluşturmayacağı sorusunu yanıtlamalıdır.

Chen Zhaoxiong tarafından kaleme alınan 2019 tarihli makalede, özellikle temel teknoloji geliştirme konusunda piyasa güçleriyle ilgili eksikliklerin ve bu nedenle endüstriyel politika gereksiniminin altı çizilmiştir. Chen, makalesinde "para ve piyasanın ne işletim sisteminin temel teknolojisini ne de bu teknolojinin 'benimsenmesini, kavranmasını ve yeniden geliştirilmesini' sağladığını" belirtmiştir. Bu nedenle Çin'in "güvenli ve denetlenebilir bir bilgi teknolojisi sistemi" için "yerel inovasyonu" desteklemekten başka çaresi kalmamıştır.⁵⁴

Diğer Çinli kaynaklar bu çerçeveyi doğrudan 5G'ye uygulamaktadır. Örneğin, Sanayi ve Bilgi Teknolojisi Bakanlığı ile ilişkili İletişim Dünyası dergisinde 2017'de yayımlanan bir makalede hükümet "5G'nin ticari kullanımına hazırlanmak amacıyla ulusal deneme planını etkili bir şekilde uygulamaya koymak için operatörleri ve ilgili departmanları koordine etme" konusunda teşvik edilmektedir. Çin 2020'de bu planı uygulamaya başlamıştır.⁵⁵ Benzer şekilde, 2020 Uluslararası Ekonomi ve Ticaret dergisinde yayınlanan bir makalede Shanxi Üniversitesi'nden yazarlar, 5G endüstrisi oluşturmanın ülkenin ulusal yönetim departmanlarının "üst düzey tasarım" yapmasını gerektirdiğini ve hükümetin "finansal destek sağlamanın da" şart olduğunu öne sürmektedir. Yazarlar bu gereksinimi, 5G gibi yüksek teknoloji endüstrilerinin gerektirdiği "uzun vadeli geliştirme ve araştırmanın son derece maliyetli olması" ile ilişkilendirmektedir. Diğer bir ifadeyle, "devlet stratejik düzeyde üst düzey tasarım uygulamalar ve endüstri destek fonlarını mantıklı bir şekilde kullanır."⁵⁶

Siber güvenlik ve ağ güvenliği: "Hem saldırı hem savunma amaçlı"

"Siber güvenlik olmadan ulusal güvelik olmaz."

—Xi Jinping, 2014⁵⁷

Çin'in yurt dışına yönelik olarak siber güvenlik ve ağ güvenliğiyle ilgili mesajları da Huawei gibi yabancı teknolojilerin bilgi sistemleri açısından risklerini önemsiz göstermektedir. Bununla birlikte Çin hükümetinin yurt içine yönelik söyleminde güvenliğe öncelik verilmekte ve bu güvenliği elde etme yöntemi olarak "bağımsız ve denetlenebilir"⁵⁸ BT sistemleri gösterilmektedir. Bilgi ağlarının saldırı amaçlı uygulamalarına ilişkin Çin'in akademik ve ticari söylemleri, bunu bir adım ileriye taşıyarak Çin sistemleri hakkındaki endişelerin haklı gerekçeleri olduğunu göstermektedir. Pekin, ticari telekomünikasyonu ve diğer BT ağlarını küresel sistemi ve anlatıyı kendi çıkarlarına göre şekillendirmenin yanı sıra askeri güç projeksiyonu aracı olarak görebilir.

Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Hua Chunying, siber güvenlik ve ağ güvenliği endişelerini "ne pahasına olursa olsun, ticari ve teknolojik sorunları siyasileştiren" ülkelere örnek vermek amacıyla açıklamaktadır. Hua, 2020'de Huawei'e yönelik kısıtlamaların "ulusal güvenlikle ilgili olmadığını, siyasi bir manipülasyon olduğunu" ileri sürmüştür.⁵⁹ Ayrıca Hua, daha açık bir ifadeyle "'ulusal güvenliği destekleme'nin ABD tarafından öne sürülen ucuz bir bahane olduğunu" ve yabancılarla ilgili endişelerin "ulusal güvenlik kavramını gereğinden fazla genişletmeye" dayalı siyasi, "mevcut olmayan riskler"den⁶⁰ doğduğunu belirtmiştir.⁶¹

Siber güvenlik ve ağ güvenliği için bağımsız, denetlenebilir teknolojiler

Amerika Birleşik Devletleri ulusal güvenlik kavramını gereğinden fazla genişlettiyse Pekin'in yurt içine yönelik söylemi, Pekin'in de aynı suçu işlediğini göstermektedir. Bu söylemde, bilgi ağlarında güvenliğin kritik önemi vurgulanmakta ve bağımsız, denetlenebilir teknolojilerin kullanımını talep edilmektedir. Xi, "siber büyük güç" kavramını tanıttığı ve bu hedefi uygulamakla görevlendirilmiş küçük lider grubunu oluşturduğu 2014 tarihli ilgili konuşmasında "Siber güvenlik [veya ağ güvenliği]⁶² olmadan ulusal güvenlik de olmaz." ifadelerini kullanmıştır.⁶³ Ayrıca bu konuşmada Çin'in telekomünikasyonla ilgili söyleminin dayanak noktası haline gelen bir cümle kurmuştur. "Siber güvenlik ve enformatizasyon, tek bir gövdenin iki kanadı ve tek bir motora bağlı iki tekerlek gibidir." "Birleşik bir biçimde planlanmalı, dağıtılmalı, geliştirilmeli ve uygulanmalıdır."⁶⁴ Diğer bir ifadeyle, Çin'in dijital alandaki isteklerinin temelinde güvenlik yer almaktadır. "Siber büyük güç" olmada güvenliğin vazgeçilmez rolü, Xi'nin konu hakkındaki önemli konuşmalarında neredeyse sürekli olarak yer alan bir unsurdur.⁶⁵

Xi'nin açıklamalarından doğan tartışmada bu güvenlik vurgusu özellikle telekomünikasyon için geçerlidir. Merkezi Askeri Komisyonunun Siyaset ve Hukuk Komitesinin Araştırma Teknolojisi Merkezi'ndeki (军委政法委侦查技术中心) araştırmacılar 5G'de güvenliğin altını çizmektedir:

Günümüzün gelişmiş iletişim teknolojisi olarak 5G'nin geniş uygulama alanı, üretimde ve tüm toplumun yaşamında yeni değişiklikler ortaya çıkaracaktır. İlgili teknolojilerin ve uygulamaların güvenlik sorunları, toplum güvenliğine ve askeri çıkarılara ilişkindir ve genel ulusal güvenlik çerçevesinde önemli hususlardan biri sayılmalıdır.⁶⁶

Çin'in yurt içine yönelik söyleminde, güvenliği sağlama yöntemi olarak "denetlenebilir" (可控) teknolojiler ve sistemler gösterilmektedir. 2016'da Xi, Çin'in teknolojileri kullanıma sunmadan önce bunların "güvenilir ve denetlenebilir" olup olmadığına bakması gerektiğini ifade etmiştir.⁶⁷ Yine 2016'da Çin'in, "güvenli ve denetlenebilir bir bilgi teknolojisi sistemi oluşturması" gerektiğini de belirtmiştir.⁶⁸

Diğer kaynaklar, ulusal teknoloji gereksinimini daha keskin ifadelerle vurgulamaktadır. Siber Alanda Asker-Sivil Füzyonu dergisindeki 2019 tarihli bir makalede Chen Zhaoxiong, Çin'in "güvenli ve denetlenebilir bir bilgi teknolojisi sistemi kurması" ve bunu "yerel inovasyon" aracılığıyla yapması gerektiğini savunmuştur.⁶⁹ 2015 tarihli bir makalede Şanghai Sosyal Bilimler Akademisi'nden bir araştırmacı, BT'de yabancı teknolojilere bağımlılığın güvenlik risklerini açıklamıştır: "Çipler, işletim sistemleri gibi temel teknolojilerde Batı teknolojilerine bağlı kalarak bilgi teknolojisi alanında çalışmaya geç başladık." Bu durum bir güvenlik açığına yol açmıştır: "Amerika Birleşik Devletleri önderliğindeki Batılı ülkeler; siber gözetleme, siber saldırılar ve siber caydırıcılığı gerçekleştirmek üzere çeşitli siber saldırı silahları geliştirmek ve bunları özelleştirmek için teknoloji endüstrisinden faydalanmaktadır." Yazar, şu sonuca ulaşır: "Temel teknoloji bağımsız ve denetlenebilir olmazsa oluşturacağımız ağ 'korumasız bir ağ' olacaktır."⁷⁰

Askerileştirilmiş bilgi teknolojisi ağları

Bir sonraki düzeyde akademik ve ticari kaynakların analizi, Çin teknolojilerine ve sistemlerine ilişkin yurt dışındaki güvenlik endişelerinin yersiz olmayabileceğini ve Pekin'in ticari ve sivil BT ağlarını saldırgan güç projeksiyonunda kullanabileceği araçlar olarak görebileceğini göstermektedir.⁷¹ Bu güç projeksiyonu pek çok biçimde gerçekleşebilir. En geleneksel düzeyde Çin'in söylemleri, 5G'nin askeri uygulamalarının yanı sıra telekomünikasyon dahil olmak üzere bilgi ağlarının asker-sivil füzyonu sistemleri olarak kullanımı tartışmalarıyla doludur.

Asker-sivil füzyonu, askeri ve sivil kaynakların, aktörlerin ve konumlandırmanın tek bir hedefi gerçekleştirme amacıyla entegrasyonunu ifade eder.⁷² Xi, asker-sivil füzyonunu 2015'te ulusal düzeyde strateji seviyesine çıkarmıştır.⁷³ Bu stratejide BT'nin önemli konumunu sıklıkla vurgulamıştır: Xi, 2018'deki Ulusal Siber Güvenlik ve Enformatizasyon Çalışması Konferansı'nda şu görüşleri paylaşmıştır: "Siber güvenlik ve enformatizasyon alanında asker-sivil füzyonu, asker-sivil füzyonunun en önemli alanı ve ön cephesidir. Ayrıca en hareketli ve asker-sivil füzyonunda ilerleme potansiyeli en yüksek alandır."⁷⁴

Çin'de bundan hareketle ortaya çıkan tartışmalar, bilgi ağları ve asker-sivil füzyonu stratejisi arasındaki ilişki hakkında daha açıktır ve ticari ağların askeri amaçlara hizmet edebileceğini ileri sürmektedir. Örneğin Qin An 2016'da, "bilgi teknolojisi sistemlerinin son derece tekelci yapısı nedeniyle askeri ve sivil kullanıma yönelik iki farklı sistemin bulunma olasılığının düşük olduğunu" ve iki sistemin gerçekte tek bir sistem olacağını öne sürmüştür. Üstelik Çin'in "mevcut teknolojik temeli düşünüldüğünde... Çin'in bir sistem oluşturması zorlu bir görevdir". Bu sistem, dünyanın gelişmiş standardıyla rekabet edebilmelidir. Bu nedenle, "[Çin'in] asker-sivil füzyonu sistemi aracılığıyla askeri ve sivil kaynakları entegre etmesi son derece gereklidir."⁷⁵

Benzer şekilde Duan Weilun, 2020'de Çin'in "5G ağ sisteminin temel yaygın teknolojilerini hem askeri hem de sivil kullanım için güçlendirmesi, 5G ve teknolojik gelişiminin asker-sivil füzyonu sisteminin kapsamlı olarak geliştirilmesini desteklemesi ve 5G otonom ve denetlenebilir teknolojilerinin askeri ekipmanlarda geniş ölçekte kullanımını teşvik etmesi" için çağrıda bulunmuştur.⁷⁶

Askeri Bilimler Akademisi'nden araştırmacıların Ulusal Savunma dergisinde kaleme aldığı bir makale, füzyon fikrini bir adım ileriye taşımaktadır. Yazarlar, "5G teknolojisinin askeri uygulamasının enformatizasyonun gelişim yasalarına uyması" gerektiğini ileri sürmüştür. Bu yasalar arasında 5G teknolojisinin "küresel nüfuzu" ve askeri ile sivil özellikleri arasındaki "derin bir bağlantı" yer almaktadır. Buna göre yazarlar, Çin'in 5G yapısını oluşturmasının "barış dönemi ile savaş dönemi arasında yakın bir ilişki" kurması gerektiğini savunmaktadır.⁷⁷

Bu çerçeveler, Çin'in 5G ve diğer bilgi ağlarının yanı sıra bu ağlar temelinde geliştirilmiş teknolojilere ve uygulamalara yaklaşımının, tasarım açısından askeri faydayı içerebileceğini göstermektedir. Ek kaynaklar belirli askeri yansımalarla ilgili bilgiler sunmaktadır.

Çin'in ordu modernleştirme programının temelinde bilgiyle ilgili beceriler yer almaktadır.⁷⁸ Çin Bilgi ve İletişim Teknolojisi Akademisi'nden Zheng Anqi 2020'de "Modern askeri kuvvetler sağlam bir bilgi gücüne sahip olursa sağlam askeri güce de sahip olur." ifadesine yer vermiştir.⁷⁹ Zheng, ordunun "ülkenin ağ gücü stratejisini uyguladığı bu dönemde askeri bilgi alanında dönemin anlayışını yakalaması, yepyeni bilgi teknolojilerini ve kavramlarını benimseyip bunlardan ders çıkarması ve Nesnelerin İnterneti, büyük veri ve bulut bilişimi kullanmak için 5G teknolojisinin gelişiminden yararlanması" gerektiğini savunmaktadır.⁸⁰ Zheng, şu sonuca varmaktadır: "Bilgi gücünün temeli ağdır. Yaygın, geniş bant ve mobil ağların desteği olmadan güçlü bir bilgi ordusu yalnızca boş laftan ibarettir."⁸¹ Benzer şekilde, yine 2020'De Askeri Bilimler Akademisi'ndeki araştırmacılar da Çin'in "ordunun akıllı muharebe sistemine daha güçlü bilimsel ve teknolojik destek sağlamak için gelecekteki iletişim teknolojilerinin özelliklerinden (geniş bağlantılar, düşük gecikme süresi, yüksek bant genişliği ve geniş kapsama alanı dahil) tam olarak yararlanacağını" açıklamaktadır.⁸²

Çin'in Ulusal Savunma dergisinde askeri yetkililer ve Askeri Bilimler Akademisi'nin kadrolu öğretim üyelerinin kaleme aldığı 2019 tarihli bir makale, 5G'nin askeri uygulamalarının güçlü bir özetini sunmaktadır. Yazarlar, şunları belirtmiştir: "5G teknolojisi, orduya güçlü bir uygulama değeri sunmaktadır. 5G teknolojisinin askeri uygulamalarına ilişkin fırsatı yakalamak stratejik açıdan büyük önem taşır."⁸³ Yazarlar, daha kapsamlı açıdan bakıldığında hem Çin'in asker-sivil füzyonu stratejisine hem de ordunun enformatizasyon çalışmalarına değinerek "beşinci nesil mobil iletişim teknolojisinin (5G teknolojisi) ağ-bilgi asker-sivil füzyonu endüstrisini geliştirmek için yeni bir altyapı olduğunu ve bilgi aracılığıyla güçlü ordu için yeni bir destek sunacağını" ileri sürmektedir.⁸⁴ Ayrıca yazarlar, 5G'nin askeri değerinin saldırı amaçlı kullanılacağını belirtmekte ve Çin'in "düşmanı yenmek için ordumuzun 5G teknolojisi geliştirme stratejisini dikkatlice incelemeli ve kapsamlı olarak gösterip formüle etmesi" gerektiğini vurgulamaktadır.⁸⁵

Bu yazarlar, 5G için bir dizi kullanım senaryosuyla ilgili ayrıntıları açıklamaktadır. İlk sırada savaş sahasında birbirine bağlı olma, komuta ve kontrol ele alınmaktadır: Yazarlar, Çin ordusunun "ağ tabanlı sistemlerin kapsamlı bir şekilde entegre edilmesini" istediğini belirtir. Uygulamada bu hedef, "her muharebe birliğinin, hatta silah platformunun, sensörün ve diğer muharebe ekipmanlarının güvenli, hızlı ve sorunsuz şekilde birbirine bağlı olmasıyla" "kara, deniz, hava ve uzay için üç boyutlu bilgi ağlarında ortak faaliyetler [genelinde] entegre etmek" anlamına gelir. Bu hedefler uzun süredir var olan hedefler olsa da yazarlar 5G'nin, birbirine bağlı savaş alanı vizyonunu uygulanabilir hale getirmek için gerekli özellikleri sağladığını vurgulamaktadır: "5G teknolojisi, çeşitli silah sistemlerinin, bilgi sistemlerinin ve komuta kontrol sistemlerinin birbirine bağlı olması için teknik şartları yerine getirir."⁸⁶

İkinci olarak gelişmiş askeri araçlar ele alınmaktadır: Ulusal Savunma dergisi yazarları, "yansıtılan sanal holografik resimlerden" askeri Nesnelerin İnterneti ve askeri robotlara kadar 5G'nin mümkün hale getirebileceği çeşitli olanakları ana hatlarıyla açıklamaktadır.⁸⁷

Üçüncü ve en kapsamlı senaryo ise savaş alanında iletişimdir: "Çeşitli mobil terminaller, şifreli veri iletişimi için 5G iletişim ağlarını doğrudan kullanabilir. Böylece, ordu savaş alanında 'geniş kapsamlı, yüksek hızlı ve son derece uyumlu' entegre iletişim olanağı elde eder. Bu mobil terminaller; askeri iletişim uyduları, erken uyarı hava araçları ve diğer kaynaklar dahil olmak üzere daha geleneksel askeri ağlar ve ekipmanlarla entegre edilebilir. Bu sayede, 'iletişimde neredeyse engelsiz etki elde edilerek askeri operasyonların maliyetlerinin önemli ölçüde azaltılabileceği' ifade edilmektedir."⁸⁸

China Telecom'un bulut bilişim departmanı genel müdürünün Ticaret Yorumu dergisinde kaleme aldığı 2019 tarihli makalede de şu ifadeler yer verilmiştir: "Askeri açıdan bakıldığında... 5G'nin, aktarım hızında ve kararlılığında sağladığı nitel artış bu teknolojinin geleceğin savaş alanı iletişim görevleriyle ilgili ihtiyaçları kolayca karşılamasını sağlar."⁸⁹ 5G ağları, küresel olarak dağıtılan PLA'yı desteklemek için bile kullanılabilir:

5G iletişim sistemi küresel olarak dağıtıldıktan sonra askeri iletişim sistemleriyle aynı veya daha güçlü servis özelliklerine sahip olacaktır. Askeri taktik iletişim ağlarına erişimin yanı sıra çeşitli askeri mobil terminaller, şifreli veri iletişimi için 5G iletişim ağlarını doğrudan kullanabilir. Böylece, ordu entegre hava-yer yedek haberleşme olanakları elde eder ve bu durum savaş alanının enformatizasyon desteği imkânlarını büyük oranda geliştirir.⁹⁰

Askeri Bilimler Akademisi'ndeki uzmanlar, 2020 tarihli makalede bir diğer askeri uygulama olarak lojistik alanını eklemiştir: "5G teknolojisi, sivil lojistik alanında model değişikliklerinin, verimlilik iyileştirmelerinin ve ekonomik avantajların gerçekleşmesini sağlamaktadır. Bu teknolojinin ordumuzun istihbarat lojistiğini oluşturma konusunda da önemli bir yardımcı rol oynayacağı öngörülebilir."⁹¹

Çin Otomasyon Topluluğu'nun Uzman Danışmanlık Çalışma Komitesi'nden Sun Bolin, 2020 tarihli bir makalede bu askeri uygulamaların değerini özetlemektedir. Bolin, askerleştirilmiş telekomünikasyon ağı tehdidini vurgulayan ve 5G'nin kullanıldığı bir savaş senaryosunu açıklamaktadır:

Savaş yeni başladığında 5G teknolojisi, düşmanın komuta kontrol sistemini ve lojistik destek sistemini tamamen etkisiz hale getirebilir. Savaş henüz başlamadan sonuç zaten bilinir. 5G iletişim teknolojisi, orduya geniş kapsama alanına, yüksek hızlı aktarıma ve güçlü uyumluluğa sahip entegre bir hava-yer bilgi haberleşme ağı sunacak ve böylece savaş alanının bilgi desteği becerisini büyük oranda iyileştirecektir.⁹²

Bilgi ağları ve yeni bir güvenlik tehdidi türü

5G kullanılan güç projeksiyonun yapısı, geleneksel güvenlik alanının sınırlarını aşar. Çin'deki siber güvenlik ve ağ güvenliğiyle ilgili tartışmalar, güvenliğin tam olarak gerektirdiği şartlara ve BT'nin oluşturduğu güvenlik açıklarına ilişkin geniş bir çerçeveden kaynaklanır. Ekonomik ve sosyal alanlar ile bilgi alanı, bu ağ güvenliği ve siber güvenlik fikrinde askeri alanla birlikte ifade edilir. Bu alanlarda bilgi ağları, propaganda yaymak veya sermaye piyasalarını şekillendirmek gibi yöntemlerle doğrudan saldırı düzenlemenin yanı sıra mecburi bir şekilde veya yıkıcı amaçlar doğrultusunda etki yaratmak için kullanılabilir.

Devlet Konseyi'nin Uluslararası Teknoloji Enstitüsü'nden Chen Baoguo, 2010 tarihli bir makalede, BT alanındaki gelişmeler neticesinde yabancı aktörlere daha çok maruz kalmanın devletin egemenliğini sınırlama riski doğurduğunu ifade etmektedir:

Yeni nesil bilgi teknolojisi devrimi... ülkeler arasında karşılıklı nüfuzu ve birbirine bağımlılığı artırmaktadır... Ülkelerin iç işlerinde, diplomaside ve orduda egemenliklerini geleneksel ve mutlak biçimde kullanması zorlaşmaktadır. Bu nedenle, enformatizasyon ve ekonomik entegrasyon çağında tüm ülkelerin aldığı kararların kendilerine ait olma olasılığı düşüktür. Yeni nesil bilgi teknolojisi devrimi çağında ülkenin geçmişte sahip olduğu mutlak egemenlik ve bağımsızlık, yeni nesil bilgi teknolojisi tarafından içeride ve dışarıda giderek azaltılmakta ve zayıflatılmaktadır.⁹³

Chen, görüşünü desteklemek için ulusal ve sosyal sistemlerin bilgi ağlarına bağımlılığını ve buna bağlı olarak bu ağların neden olduğu güvenlik açığını özetlemektedir:

Yeni nesil bilgi teknolojisi devrimi nedeniyle ulusal güvenlik sorunları artık geleneksel askeri ve ekonomik güvenlikle sınırlı değildir. Tüm toplum, giderek internete daha bağımlı hale gelmektedir. Yeni nesil bilgi teknolojisi devriminin gelişimi, 21. yüzyıl toplumunun bel kemiği haline gelmiştir ve internet ülkenin sinir merkezi durumundadır. İnternet üzerinden faaliyet gösteren finans, ticaret, ulaşım, iletişim, eğitim ve sağlık sistemleri ulusal ekonomik ve sosyal gelişimin temeli haline gelmiştir.⁹⁴

Kısacası, bilgi ağları çekişme ve bağlantı alanını genişleterek güvenlik açığının kapsamını da büyütülmektedir. Ağa yapılan bir saldırı "ağ üzerinden faaliyet gösteren finans, ticaret, ulaşım, iletişim, eğitim ve sağlık sistemlerini" tehdit edebilir.⁹⁵

Diğer kaynaklar, ağların oluşturduğu güvenlik açığı alanlarını belirlemekten bir adım ileriye giderek bu alanlarda oluşan tehdit türlerini keşfetmeyi amaçlamaktadır. Bu kaynakların yalnızca doğrudan mücadeleyi değil, etkileme konusunu da ele almaları dikkate değerdir. Burada etkileme ile kast edilen olgu bilgi sistemlerinin, ulusal güvenliği ve bağımsızlığı etkileyecek biçimde ulusal ilişkileri şekillendirmede kullanılabileceği risktir. Çin Komünist Partisi'nin Şanghay Belediyesi Parti Okulu'ndan Liu Honglin, 2011'de BT'nin yol açabileceği "kültürel etkileme, ideolojik sızma ve siyasi sızma" konusunda uyarılarda bulunmuştur:

Bilgi çağında pek çok kültür ve birçok fikir bulunmaktadır. Batılı ülkeler, siyasi hedeflere ulaşmak amacıyla kültürel etkileme, ideolojik sızma ve siyasi sızmayı gerçekleştirmek için bilgi teknolojisinin avantajlarından yararlanmaktadır. Bu durum, kuşkusuz Parti'nin ideolojisini ve ideolojik temelini etkileyecektir. Üstelik bilgi ağı, geleneksel medyanın yukarıdan aşağı ilerleyen tek yönlü iletişim biçimini de bozmuştur. Daha büyük bir etkileşimli bilgi ortamına açıldığında Partimiz Marksizm'i nasıl muhafaza edecek ve geliştirecek, fikirlerin etkisine nasıl karşı koyacak ve Parti ideolojisinin cazibesini nasıl güçlendirecektir?⁹⁶

Benzer şekilde, 2020'de yayınlanan bir Ulusal Sosyal Bilim Fon Projesi'nde 5G ve diğer yeni, sınır ötesi teknolojik sistemlerden doğan ideolojik tahrip ve "kültürel erozyon" tehlikesi açıklanmaktadır: "Yeni çağda, yapay zeka ve 5G'nin sunduğu inovasyonlar ve yeni teknolojilerin uygulanmasıyla... ulusal kültürel güvenlik; kültürel teoride yetersiz inovasyon, ana akım ideolojiyi yayma yöntemlerinin zayıf kalması ve Batı kültürünün yıkıcı etkisini giderme kapasitesinin eksikliği gibi birçok zorlukla karşı karşıya kalmaktadır." Raporda, bu soruna yanıt olarak şu yöntem öne sürülmüştür: "Ülkemiz, ulusal güvenlik makro stratejik plan düzeyinden başlayarak "iç ve dış bağlantılar" (内外联动) için 'hem saldırı hem de savunma amaçlı' (攻守兼备) ulusal kültürel güvenlik garantisi sistemi kurmalıdır."⁹⁷ Saldırı ve savunmayı birleştirmeye ilişkin bu fikir, Pekin'in yalnızca bilgi ağlarıyla dışarıdan gelen etkiye karşı korunmayı amaçlamadığını, aynı zamanda bunları kendi güç projeksiyonu için de kullanabileceğini gösteriyor olabilir.

2020'de Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Zhao Lijian, diğer ülkelerin Huawei ekipmanlarını kullanmasının ABD casusluk faaliyetlerini önleyeceğini ileri sürmüştür: "Amerika Birleşik Devletleri'nin Huawei'e baskı uygulamasının nedeni, diğer ülkelerin Huawei kullanması durumunda ABD'nin artık "arka kapıdan" gizlice dinleme faaliyeti gerçekleştiremeyecek olması olabilir."⁹⁸ Bu ifadede yabancı bilgi ağları üzerinden elde edilebilecek güvenlik avantajı kabul edilmektedir. Ayrıca, bu avantaj ticari ağları askeri ve ideolojik mücadele için savaş alanı olarak gören bir aktör tarafından kullanıldığında bu güvenlik tarifinin nasıl değişeceği sorusunu da akla getirmektedir.

Siber Alan Asker-Sivil Füzyonu Stratejisi Forumu'ndaki bir araştırmacı olan Long Zaiye'nin kaleme aldığı 2017 tarihli bir makalede Çin'in ağ güvenliği ve siber güvenlikte birleşik saldırı ve savunma amacına dair bir tablo çizmektedir:

Çin, önemli bir siber güçten siber büyük güce dönüşümünde uzun süredir çeşitli rakip güçlerle ağır mücadelelere girmektedir. Ağ güvenliği sorunlarını giderip internetin, düşmanları ve savaş alanını yakınlaştırdığının farkını varmalıyız. Dönemin mevcut arka planına göre çelişkiler ve çatışmalara karşı genel savaşı kazandık, engelleri ortadan kaldırdık... ve ağ denetim modeliyle bilgi toplumunun kamu güvenliği sorunlarını etkili bir şekilde ele aldık. Özel uygulama üç noktaya odaklanır: Bunlardan ilki küresel hedef kitle araştırmasıdır. Ağ tabanlı hedeflerde küresel ölçekli dip tarama ağı tarzı bir keşif taraması ve küme analizi gerçekleştirilir ve geçici güvenlik ağları ve önemli denetim alanları tespit edilir. İkincisi ise saldırgan hedeflerin ayrıntılı araştırmasıdır. [Çin'i] önemli bir stratejik rakip olarak gören veya saldırgan faaliyetlerle karşılaşmış ulusal hedefler için önemli araştırmalar gerçekleştirecek ve bu hedefleri tespit etmek için rastgele denetimler gerçekleştireceğiz. Üçüncüsü ise muharebe hedeflerinin doğrulanmasıdır. [Çin] açısından tehdit olabilecek ülkeleri, şirketleri veya kişisel hedefleri düzenli olarak inceleyecek ve her an imha mücadelesine girme olanağını koruyacağız.⁹⁹

Standartları belirleme: Çin'in "söylem gücü" arayışı

"Şu anda büyük güçlerin oyunu yalnızca teknoloji oyunu değil, aynı zamanda fikir ve söylem gücü oyunudur."

—Xi Jinping, 2016¹⁰⁰

Bilgi teknolojileri, daha derin ve daha sistemli bir güç projeksiyonu biçimi olan standart belirlemeyi de sunar. Çin'in yurt içine yönelik söyleminde, küresel gücü artırmak üzere uluslararası teknik standartlar belirlemek için rekabet istekleri savunulmaktadır.

Bu çerçeve, yurt dışına yönelik görüşlerde hiçbir şekilde yer almaz. Pekin'in dışarıya yönelik mesajlarında, standart belirleme karşılıklı olarak faydalı bir alan gibi gösterilmekte, bu alanda iş birliği ve ortak kural geliştirme çağrısında bulunmaktadır. Örneğin Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Zhao Lijian, 2020'deki Küresel Veri Güvenliği Girişimi görüşmeleri sırasında "karşılıklı saygı ve ortak yönetim", "karşılıklı güven oluşturma ve iş birliğini derinleştirme" çabaları, "çok taraflılığı" destekleme ve "başkalarıyla birlikte çalışmanın" yeni yöntemleri gibi kapsayıcı kavramlara değinerek Çin'in "küresel standartlar oluşturmak amacıyla detaylı bir plan sunmayı" istediğini ileri sürmüştür. Zhao, Çin'in "siber alanda ortak geleceğe sahip bir topluluk" oluşturacak olması durumunda, "kapsamlı istişarelerin ve paylaşılan avantajlar için ortak katkı sunmanın izlenmesi gereken yol olduğunu" açıklamıştır.¹⁰¹ Benzer şekilde People's Daily'de 2016'da yayımlanan bir makaleye göre, "Çin ve Amerika Birleşik Devletleri, mücadeleden çok ağ iş birliğine... karşılıklı kazanç sağlayan bir ortak çalışmaya ve ağ davranış kurallarını birlikte belirlemeye ihtiyaç duymaktadır."¹⁰²

Çin'in yurt içine yönelik söyleminde ise farklı bir hikaye anlatılmaktadır. Standart belirleme; liderlik etme, hatta geleceğin teknolojisi üzerinde hakimiyet kurma ve bu şekilde yeni dünya düzenine liderlik etme veya hakimiyet kurma aracı olarak ortaya çıkmaktadır. Standartlar, tutarlı bir şekilde sıfır toplamlı, rekabetçi ve ulusal güç araçları olarak tasarlanmaktadır. Dışişleri Bakanlığı'nın halka yönelik ifadelerinden tümüyle farklı olarak 2015 yılında Zhejiang Daily'de dönemin Zhejiang Eyaleti Parti Komitesi Politika Araştırma Ofisi direktör yardımcısının kaleme aldığı bir makale, Çin'in standartlara verdiği rekabetçi ve stratejik değerini kısa ve öz bir örneğidir:

Ekonomik globalleşme modern piyasa ekonomisi koşullarında... Standartlar; hakim tepeleri, söylem gücünü ve denetim gücünü sağlar. Bu nedenle, "standartları elde eden dünyayı kazanır" ("得标准者得天下") ve "birinci sınıf şirketler standart satar. İkinci sınıf şirketler marka satar, üçüncü sınıf şirketler işe ürün satar" ("一流企业卖标准、二流企业卖品牌、三流企业卖产品").¹⁰³

Xi dahil partinin en üst düzey isimleri, standartlara ilişkin bu vurguyu tekrarlamıştır. Ayrıca, teknik standart belirleme çalışmaları yönetiminde devlet için de bir rol belirlemiştir. Xi, 2016'da Çin'in "etkin olarak bir standartlaştırma stratejisi uygulayacağını"¹⁰⁴ ve bu stratejinin Çin'in teknik standartlarını güçlendirmesi ve ihraç etmesine yönelik olacağını duyurdu.¹⁰⁵ Xi, bu dönemde şunları söylemiştir: "Çin'in siber alanda uluslararası söylem gücünü ve kural belirleme gücünü artırmasını hızlandırmalı ve siber büyük güç olma hedefi doğrultusunda sürekli çaba göstermeliyiz."¹⁰⁶ Pekin, Mart 2018'de Çin Mühendislik Akademisi önderliğinde Çin Standartları 2035 projesini başlattı.¹⁰⁷ İki yıllık araştırma aşamasından sonra bu proje, Ocak 2020'de Ulusal Standart Geliştirme Stratejisi Araştırması'na dönüştü.¹⁰⁸ Mart 2020'de Çin'in Ulusal Standartlar Komitesi tarafından düzenlenen "2020'de Standartlaştırma Çalışmalarının Ana Noktaları" başlıklı makale, "standartlaştırma stratejisi ve önemli ulusal stratejiler arasındaki etkileşimi güçlendirme" niyetini ana hatlarıyla özetlemiştir.¹⁰⁹

Çin'in yurt içine yönelik söylemi standart belirlemenin, iş birliğine dayalı bir süreç olduğunu belirtmemektedir. 2016'da Çin Bilim Akademisi direktörlerinden biri, siber alanın yönetimi için Xi tarafından belirlenen çeşitli "ilkelerin" "dünyadaki tüm ülkeler tarafından da kabul edileceğini ve tüm ülkelerde internet yönetimi için temel normlar haline geleceğini" ifade etmiştir.¹¹⁰

Çin'in standartlaştırma istekleri farklı alanlara da taşmıştır. Bu istekler telekomünikasyonun yanı sıra hızlı trenler için de geçerlidir. Bununla birlikte Pekin'in geliştirmekte olan alanlara (küresel standartların belirlenmeye devam ettiği ve bu nedenle Çin'in herkesi geçecek görevler üstlenme fırsatının olduğu) özel bir vurgu yaptığı görülmektedir.¹¹¹ Örneğin 2020'deki Ulusal Standartlaştırma Çalışması için Ana Noktalar'da geliştirmekte olan endüstriler (ör. akıllı üretim, yeni enerji, enerji tasarruflu taşıma sistemleri, gelişmiş materyaller); ortaya çıkan öncelikler (ör. COVID-19'u önleme ve denetleme teknolojisi); biyoteknoloji (ör. biyolojik tabanlı malzemeler ve gelişmiş tıbbi ekipmanlar); servis altyapısı (ör. e-ticaret, finans, sosyal kredi ve lojistik) ve bilgi teknolojisi (ör. Nesnelerin İnterneti, bulut bilişim, büyük veri, 5G, akıllı şehirler, coğrafi bilgiler) alanlarındaki çalışmaları genel hatlarıyla özetlemiştir.¹¹²

Bu sınıflandırmadan görülebileceği üzere 5G ve genel olarak bilgi teknolojisi, Çin'in standart belirleme gündeminde merkezi bir rol üstlenmektedir. Çin hükümeti, telekomünikasyon standartlarının teşvikini desteklemekte ve organize etmektedir. Xi, 2016 yılında Çin'in, hem Birleşmiş Milletler gibi mevcut kuruluşlarla hem de Kuşak ve Yol Girişimi ve Dijital İpek Yolu benzeri alt projeler gibi Çin liderliğindeki yeni mekanizmalarla "global internet yönetim sistemi reformunu teşvik edeceğini" açıklamıştır.¹¹³ Ulusal Halk Kongresi'nin temsilcisi ve China Mobile'ın genel müdür yardımcısı olan Zhao Dachun, 2018'de telekomünikasyon standartlarını düzenlemede ve teşvik etmede devletin merkezi rolünü açıkça belirtmiştir. Dachun, şu açıklamada bulunmuştur: "5G standartlarını belirleme, spektrum tahsisi, lisans verme, teknik doğrulama ve endüstriyel tanıtım açısından devlet ve ilgili departmanlar, üst düzey tasarımı gerçekleştirecek ve 5G endüstrisinin gelişimini hızlandıracak ilgili politika desteğini sağlayacaktır."¹¹⁴

Devletin standart belirlemedeki rolü ve 5G vurgusuyla ilgili bir başka görüşte Çin Bilgi ve İletişim Teknolojisi Grubu Parti Komitesi'nin başkanı ve sekreteri Tong Guohua, 2018'de "endüstri gelişiminin gelecekteki yönü için 5G standartlarına odaklanan altı endüstri düzenlemesini oluşturmak amacıyla Genel Sekreter Xi'nin ve Devlet Konseyi Devlete Ait Varlıkların Denetimi ve Yönetimi Komisyonu'nun stratejik uygulamasına yönelik talimatları izliyoruz."¹¹⁵

2020 yılındaki bir makalede Duan Weilun, bu yaklaşımın başarısını aşağıdaki şekilde tanımlamıştır:

Yıllarca 2G'de [diğerlerini] takip etme, 3G'de yetişme, 4G'de [diğerleriyle] eşit duruma gelme çabalarından sonra Çin, dünyada 5G gelişiminin ilk sıralarında yer aldı ve teknolojik inovasyonda liderliği üstlendi. Çinli kuruluşlar uluslararası 5G standartlarının oluşturulmasına tümüyle katkıda bulundu, 5G uluslararası iş birliğini güçlendirdi ve küresel olarak birleşik bir 5G standardının oluşturulmasını teşvik etmek için uluslararası kuruluşlarla birlikte çalıştı.¹¹⁶

Duan, iddiasını deneyimlere dayalı bilgilerle desteklemektedir: "Nisan 2019 itibarıyla, Çinli şirketler tarafından 5G iletişim sistemleri için yapılan SEP (Standartlar, Temel Patentler) başvurularının sayısı, dünyada toplam sayının %34'ünü oluşturarak ilk sırada yer almaktadır."¹¹⁷ Bu başvuruları gerçekleştiren önemli şirketler Huawei, ZTE ve Telekomünikasyon Bilimi ve Teknolojisi Enstitüsü'dür.¹¹⁸ Duan daha sonra Çin'in standartlarla ilgili başarısını daha da artırabilecek çabalara değinir. Çinli şirketlere, "5G ve diğer yeni nesil bilgi teknolojisi ağ güvenliği uluslararası standartlarının oluşturulmasına etkin bir şekilde katkıda bulunmaları... ve uluslararası ağ alanı güvenlik standartlarının oluşturulmasında Çin'in uluslararası çevrelerde sesinin duyulması ve etkisinin artırılması" amacıyla Uluslararası Standartlar Teşkilatı, Uluslararası Elektroteknik Komisyonu ve Uluslararası Telekomünikasyon Birliği ile birlikte çalışmaları için çağrıda bulunur.¹¹⁹

Çin'in söyleminde, telekomünikasyon standartlarını şekillendirmeye yönelik devlet liderliğindeki çabanın temelinde yer alan küresel ve rekabetçi istekler açıkça belirtilmiştir. Çin'in Ulusal Savunma dergisinde Askeri Bilimler Akademisi'ndeki yazarlar tarafından kaleme alınan 2019 tarihli makalede¹²⁰ riskler açıkça özetlenmiştir:

5G'nin temel teknolojisi neredeyse tamamen yenidir. 5G teknolojisinin modeli, mimarisi ve standartları konusunda ilk uzmanlaşan, geleceğin mobil ağı hakkında konuşma hakkına ve endüstri zincirinde ilk hamle avantajına sahip olacaktır. Bunu başaranlar geleceğin ekonomik ticaretinde ve askeri rekabetinde stratejik liderlik konumuna gelebilir.¹²¹

Bu satırlara göre yalnızca tek bir aktör bu "stratejik liderlik konumuna" gelebilecektir. Bu konu, başka bir yerde daha açık olarak belirtilmiştir. Shenzhen Ticaret Günlüğü, 2019'da 5G'den "kazanan hepsini alır" (贏家通吃) kuralıyla bahsetmiştir.¹²² Sanayi ve Bilgi Teknolojisi Bakanı Miao Wei de bu iddiayı bizzat desteklemiştir. Miao Wei, 2020'deki bir konuşmasında "3G döneminde üç küresel standart vardı, 4G döneminde iki küresel standart vardı ve 5G döneminde tek birleşik bir küresel standart var." ifadelerini kullandı.¹²³

"Kazanan hepsini alır" kuralı doğrultusunda 5G standartlarının stratejik önemi nedir? Tong Guohua'ya göre bu durumun nedeni kısmen, Çin'in bu standartları belirlemesi durumunda teknolojisini ve ağlarını daha iyi denetleyerek ulusal bağımsızlığını destekleyebilecek olmasıdır. 2018'deki makalesinde Guohua şunları belirtmiştir: "Standartlarda tek başınıza uzmanlaşmanız ve kendi ağlarınızı oluşturmanız bilgi ve hatta ulusal güvenlik için mükemmel garantiler sunar."¹²⁴

Ancak 5G standartları ve daha genel olarak bilgi teknolojisi standartları daha stratejik, daha saldırgan olma potansiyeline sahiptir ve daha temel avantajlar da sunmaktadır. Çin'in söyleminde bilgi teknolojisi standartlarının gelişmekte olan bilgi teknolojisi dünyasının mimarisini tanımlayacağı ileri sürülmektedir. Bu nedenle, bu standartları belirlemek geleceğin dünyasının kurallarını yazma ve böylece Batı düzenini geçip zirveye çıkma veya bu düzeninin yerini alma şansı sunuyor. Chinese Cadres Tribune'ün 2020'de yayınladığı makalede bu durum basit bir şekilde açıklanmıştır:

İnternet çağında söylem gücüne ve kural koyma gücüne sahip olanlar, geleceğin düzenine liderlik etme gücünü de elde edecektir... İnternet çağından önce Avrupa ve Amerika kıtalarındaki ülkeler yeni dünya ekonomik düzenini, siyasi düzenini ve yasal düzenini oluşturmada lider rolü oynamıştır... Ancak, internet çağında, özellikle 5G'nin öncülük ettiği yeni enformatizasyon döneminde, Çin'in öne geçip daha büyük katkılar yapması tamamıyla mümkündür. İnternetin sağladığı tarihi fırsat, Çin'in uluslararası rekabet gücünü artırmasında kesinlikle önemli bir destek sağlayacaktır.¹²⁵

"5G'nin öncülük ettiği enformatizasyon çağı" açıklaması son derece önemlidir. Çin'in bilgi çağının mimarisini tanımlamayla ilgili daha kapsamlı çalışmalarında 5G'ye verdiği büyük önemi açıklamaya yardımcı olur. 5G, standartların standardı olarak açıklanmaktadır. Diğer bir ifadeyle, birbiri ardına sıralanan teknolojiler, özellikler ve standartlar dizisini destekleyecek ve bu sayede daha büyük bilgi teknolojisi ekosistemini tanımlayacak bir sistemdir. Zhao Dachun, 2018'deki röportajında bunu teknik terimlerle açıklamıştır:

5G araştırma ve geliştirmesi, ağ gücünü uygulamak ve dijital ekonomiyi geliştirmek için önemli bir ölçüdür. Nesnelerin İnterneti, endüstriyel Nesnelerin İnterneti vb.nin gelişimini destekleyebilir, tüm endüstrinin dijital dönüşümünü sağlayabilir ve akıllı teknolojilerle donatılmış bir toplum oluşturmak için güçlü bir destek sunabilir.¹²⁶

Aynı yıl Tong Guohua¹²⁷, durumu biraz daha farklı ifadelerle açıklamıştır:

Ülkenin [Çin] gelişimi açısından 5G'nin asıl önemi, çeşitli endüstrilerin uygulamalarını altüst edecek ve ardından çeşitli endüstrilerde yeni standartların ve ekosistemlerin doğuşunu başlatacak olmasıdır. 5G teknolojisinde liderlik konumu için rekabet etmenin ülkenin ekonomik büyümesi ve rekabet gücü için en önemli önceliklerden biri olduğu söylenebilir.¹²⁸

Chen Baoguo, 2010'da geleceğe ışık tutan bir makalesinde bu resme bir katman daha eklemiştir. Baoguo, 5G'nin destekleyeceği standartlar ve ağlar ekosisteminin yalnızca sanal bilgi dünyasını değil, fiziksel dünyayı da kapsayacağını belirtmiştir:

Nesnelerin İnterneti teknolojisi, ağ üzerinden gerçek dünyayı denetleme olanağı sunar... Geçmişte, fiziksel altyapıyı bilgi teknolojisi altyapısından ayırma fikri geçerliydi: Bir tarafta otoyollar, binalar diğer tarafta veri merkezleri, kişisel bilgisayarlar, geniş bant vb. Nesnelerin İnterneti çağında sağlamlaştırılmış beton yapılar, kablolar, çipler ve geniş bant birleşik bir altyapıya entegre edilecektir. Bu anlamda, ağ ve gerçeklik ayrılmaz bir bütün haline gelmiştir.¹²⁹

Buna bağılı olarak, 5G standartlarını belirleyerek tanımlanabilen bir dünya gerçek ve sanal dünyayı kapsamakta; yalnızca bilginin hareketi üzerinde değil, aynı zamanda fiziksel alan üzerinde de güç sağlamaktadır.

Tüm bu noktalar (5G standartlarında devletin rolü, standartların yapısı gereği kazanan hepsinin alır kuralına dayalı olması, bilgi çağını tanımlayacak büyük ekosistemleri ileriye taşımadaki rolleri ve bu ekosistemlerin sanal ve fiziksel dünyalar üzerinde sunduğu denetim), 5G standartlarını rekabet alanı ve stratejik açıdan belirleyici nitelikte bir alan olarak sunmak için Çin'in söyleminde bir araya getirilmiştir. Tong Guohua, 2017'deki bir röportajında "Çin, mobil iletişimlerin global standardının hakimi olmaya devam ediyor." ifadelerini kullanarak sözlerine şu şekilde devam etmiştir: "5G çağında denetimi ele geçirmek nadir bir tarihi fırsat sunuyor."¹³⁰

Çin, ABD'nin ve Batı'nın uluslararası standartlar üzerindeki nüfuzunu zayıflatarak ABD ve Batı'nın etkisini azaltma şansına da sahiptir. Küresel standartlar (ve özellikle bilgi teknolojisi standartları) üzerinde denetim, sürekli olarak ABD'nin ve Batı'nın küresel gücünün temeli olarak açıklanmaktadır. Dönemin Jiangsu İletişim Enstitüsü Konseyi başkanı olan Yang Zhen, 2010'da şu açıklamayı yapmıştır:

İnternetin standartları ve temel teknolojileri Amerika Birleşik Devletleri tarafından belirlenmektedir. İnternet yalnızca sanal bir dünyadır. Nesnelerin İnterneti ise dünyadaki her şeyi birbirine bağlayan büyük bir sistemdir... Nesnelerin İnterneti'nin temel teknolojileri ve ana standartları Batı'nın gelişmiş ülkelerinin elindeyse ve [Çin'in] bağımsız fikri mülkiyet hakları yoksa Çin'in barışçıl yükselişini ve ulusal modernizasyonunu gerçekleştirme şansı yoktur.¹³¹

Sonuç

Yeni bir dijital mimari şekillenmektedir. Bu mimari; iletişimi ve kaynak akışlarını, güvenliği ve refahı, küresel normları ve bilgiyi şekillendirecektir. Bu mimari, uluslararası güç dengesini ve gücün bu denge içinde nasıl uygulanabileceğini belirleyecektir.

Pekin, bu mimarinin gelişiminde temel bir rol oynamak, hatta bu gelişimi yönlendirmek için zemin hazırlamaktadır. Çin hükümeti, bunu yaparken yurt dışına yönelik mesajlarında içeriye verdiği mesajlarla çelişen bir dizi varsayım ve hedef ortaya koymaktadır. Çin'in iki farklı söylemi benimsediğini belirtmek yeni bir çıkarım değildir. Bununla birlikte, Çin'in uluslararası BT altyapıları, teknolojileri ve normları üzerindeki etkisini giderek artırmasına rağmen BT alanında bu söylemlerin arasındaki temel farklar büyük oranda belgelendirilmemiştir.

Yazarlar Hakkında

Rush Doshi, Brookings Çin Stratejisi Girişimi'nin yöneticisiydi ve Brookings Dış Politika'da araştırmacı olarak görev aldı. Ayrıca Yale Hukuk Fakültesi'nin Paul Tsai Çin Merkezi'nde araştırmacı olarak çalıştı ve Wilson China üyeleri açılış dersinde yer aldı. Araştırmalarında Çin'in büyük stratejisine ve Hint-Pasifik güvenlik sorunlarına odaklanmıştır. Doshi, Oxford University Press tarafından yayımlanacak olan *The Long Game: China's Grand Strategy to Displace American Order* [Uzun Oyun: Çin'in Amerikan Düzeninin Yerini Almak İçin Büyük Stratejisi] adlı kitabın yazarıdır. Şu anda Biden hükümetinde görev almaktadır.

Emily de La Bruyère, jeopolitik danışmanlık kuruluşu Horizon Advisory'in kurucu ortağıdır ve Foundation for Defense of Democracies (FDD) adlı kuruluşta kıdemli araştırmacıdır. Çalışmalarında Çin'in standartlaştırma istekleri, asker-sivil füzyonu stratejisi ve platform jeopolitiği ile bunların küresel güvenlik ve ekonomi düzenine yansımalarına odaklanmıştır. Lisans eğitimini Princeton Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'nde *summa cum laude* (en yüksek onur) derecesiyle, yüksek lisans eğitimini Michel David-Weill bursiyeri olarak Sciences Po, Paris Üniversitesi'nde *summa cum laude* (en yüksek onur) derecesiyle tamamlamıştır.

Nathan Picarsic, jeopolitik danışmanlık kuruluşu Horizon Advisory'in kurucu ortağıdır ve Foundation for Defense of Democracies (FDD) adlı kuruluşta kıdemli araştırmacıdır. Araştırmalarında Çin Komünist Partisi'nin küresel ekonomi ve güvenlik rekabetine asimetrik yaklaşımı karşısında rekabet stratejilerinin gelişimine odaklanmaktadır. Harvard College Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu olup Harvard Business School ve Defense Acquisition University'nin sunduğu yöneticilik eğitimi programlarını tamamlamıştır.

John Ferguson, Doğu Asya Politikası Çalışmaları Merkezi ve Çin Stratejisi Girişimi'nde görev alan eski Brookings stajyeridir. Mayıs 2022'de hem Yönetim alanında lisansını hem de Bölgesel Çalışmalar-Doğu Asya alanında yüksek lisansını eş zamanlı olarak dört yılda tamamlamış olacaktır. Daha önce Carnegie-Tsinghua Küresel Politika Merkezi Direktörü için araştırma stajyeri olarak görev yapmıştır ve Harvard Öğrencileri Dış Politika Girişimi'ne liderlik etmektedir.

Teşekkür

Yazarlar, bu projedeki araştırma destekleri için eski stajyerler Isabella Lu, Gaoqi Zhang ve Zijin Zhou'ya; bu makaleyi yayıma hazırladıkları için Anna Newby ve Ted Reinert'a ve mizanpaj desteği için Chris Krupinski'ye teşekkür eder. Brookings, bu araştırmanın finansmanı için ABD Dışişleri Bakanlığı'na ve Institute for War and Peace Reporting'e teşekkür borçludur.

Bu rapor, Rush Doshi'nin hükümette görev almasından önce tamamlanmıştır, yalnızca açık kaynaklardan yararlanılmıştır ve ABD hükümetinin hiçbir kurumunun resmi politikasını veya konumunu yansıtmamaktadır.

Brookings Enstitüsü, bağımsız araştırma ve politika çözümlerine odaklanan, kâr amacı gütmeyen bir kuruluştur. Misyonu yüksek kaliteli, bağımsız araştırmalar gerçekleştirmek ve bu araştırmalara dayalı olarak karar alıcılara ve kamuya yenilikçi ve pratik öneriler sunmaktır. Brookings yayınlarındaki sonuçlar ve öneriler yalnızca yayının yazarlarının çıkarımlarıdır ve Enstitü'nün, yönetiminin veya diğer bilim insanlarının görüşlerini yansıtmaz.

Referanslar

- ¹ Bu makalenin araştırma ekibi, yayına danışmanlık hizmeti sunan taraf ve Huawei adına içerik yazması için anlaşma yapmayı umduğu yazarlar arasındaki e-postaların kopyalarına ulaşmıştır.
- ² "Siber büyük güç" ifadesindeki "siber" (网络) sözcüğü "ağ" olarak da çevrilebilir. Bu raporda "siber büyük güç" çevirisi kullanılmış olsa da bununla ilgili farklı fikirlerin olabileceği de kabul edilmektedir. Öyle ki, yazarlardan en az biri, kavramın amacıyla ilişkilendirilen çabanın temelleri nedeniyle "ağ büyük gücü" çevirisini tercih etmektedir. (Bkz.: Emily de La Bruyère, "The Network Great Power Strategy: A Blueprint for China's Digital Ambitions," [Ağ Büyük Gücü Stratejisi: Çin'in Dijital İsteklerinin Detaylı Planı] The National Bureau of Asian Research, 2021'de yayımlanacak.)
- ³ 习近平 [Xi Jinping], "习近平在网信工作座谈会上的讲话全文发表" [Siber Güvenlik ve Enformatizasyon Çalışması Forumu'ndaki Xi Jinping Konuşmasının Tam Metni], (konuşma, Pekin, 25 Nisan 2016), http://www.xinhuanet.com/politics/2016-04/25/c_1118731175.htm.
- ⁴ 习近平 [Xi Jinping], "习近平：把我国从网络大国建设成为网络强国-高层动态-新华网" [Xi Jinping: Çin'in Önemli Siber Ülkeden Siber Büyük Güce Dönüşmesi], Xinhua, 27 Şubat 2014, http://www.xinhuanet.com/politics/2014-02/27/c_119538788.htm.
- ⁵ 习近平 [Xi Jinping], "习近平在网信工作座谈会上的讲话全文发表" [Siber Güvenlik ve Enformatizasyon Çalışması Forumu'ndaki Xi Jinping Konuşmasının Tam Metni].
- ⁶ Hua Chunying, "Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Hua Chunying'in 15 Temmuz 2020 Tarihli Düzenli Basın Konferansı" (konuşma, Pekin, 15 Temmuz 2020), https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/t1797967.shtml; Hua Chunying, "Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Hua Chunying'in 11 Aralık 2020 Tarihli Düzenli Basın Konferansı" (konuşma, Pekin, 11 Aralık 2020), https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/2511_665403/t1839583.shtml.
- ⁷ "中央网络安全和信息化领导小组第一次会议召开" [Merkezi Ağ Güvenliği ve Enformatizasyon Liderlik Grubunun İlk Toplantısı Düzenlendi], 中央政府门户网站 [Merkezi Hükümet Portalı], 27 Şubat 2014, http://www.gov.cn/ldhd/2014-02/27/content_2625036.htm.
- ⁸ "习近平称努力让关键核心技术自主可控 促产业迈向全球价值链中高端" [Xi Jinping, Endüstrinin En Yüksek Küresel Değer Zincirine Ulaşması İçin Önemli Temel Teknolojileri Bağımsız ve Denetlenebilir Hale Getirme Çalışmalarını Anlattı], Reuters, 28 Mayıs 2018, <https://cn.reuters.com/article/china-xi-jinping-tech-value-chain-0528-idCNKCSJIT0XT>; 陈肇雄 [Chen Zhaoxiong], "推进工业和信息化高质量发展" [], 网信军民融合 [Siber Alanda Asker-Sivil Füzyonu], 9 Temmuz 2019, CNKI: F424;F49.
- ⁹ "习近平称努力让关键核心技术自主可控 促产业迈向全球价值链中高端" [Xi Jinping, Endüstrinin En Yüksek Küresel Değer Zincirine Ulaşması İçin Önemli Temel Teknolojileri Bağımsız ve Denetlenebilir Hale Getirme Çalışmalarını Anlattı], Reuters.
- ¹⁰ 习近平 [Xi Jinping], "习近平：自主创新推进网络强国建设" [Xi Jinping: Bağımsız İnovasyon, Ağ Gücünün Geliştirilmesini Teşvik Eder], 新华 [Xinhua], 21 Nisan 2018, http://www.xinhuanet.com/politics/2018-04/21/c_1122719810.htm.
- ¹¹ 秦安 [Qin An], "网络强国的意识认识共识" [Ağ Gücüne İlişkin Farkındalık, Anlayış ve Fikir Birliği], 中国信息技术安全评估中心 [Çin Bilgi Güvenliği], 9 (2016), CNKI: TP393.08.
- ¹² 习近平 [Xi Jinping], "习近平在网信工作座谈会上的讲话全文发表" [Siber Güvenlik ve Enformatizasyon Çalışması Forumu'ndaki Xi Jinping Konuşmasının Tam Metni].
- ¹³ 郭占恒 [Guo Zhanheng], "习近平标准化思想与浙江实践" [Xi Jinping'in Standartlaştırma Düşüncesi ve Zhejiang Uygulaması], 浙江日报 [Zhejiang Daily], 25 Eylül 2015, CNKI: F203;F092.7. Alıntılanan iki cümle de Çin'in standartlarla ilgili kurumsal ve siyasi görüşlerinde yaygın olarak benimsenmektedir.

¹⁴ 陈肇雄 [Chen Zhaoxiong], "加快推进新时代网络强国建设" [Yeni Dönemde Ağ Gücü Oluşturmayı Hızlandırma], *People's Daily*, 17 Kasım 2017, <http://opinion.people.com.cn/n1/2017/1117/c1003-29651140.html>.

¹⁵ Bkz. 2. dipnot.

¹⁶ Siber Güvenlik ve Enformatizasyon İçin Merkezi Liderlik Küçük Grubu, 中央网络安全和信息化领导小组 olarak adlandırıldı ve Mart 2018'de yapılan bir düzenlemeyle şu adı alarak komisyona dönüştürüldü: 中央网络安全和信息化委员会.

¹⁷ "中央网络安全和信息化领导小组第一次会议召开" [Merkezi Ağ Güvenliği ve Enformatizasyon İçin Merkezi Liderlik Grubunun İlk Toplantısı Düzenlendi], 中央政府门户网站 [Merkezi Hükümet Portalı]."

¹⁸ 网络强国 ifadesini aramak için Oripote hizmeti kullanılmıştır. Xi Jinping ve Politbüro Daimi Kurulu üyesi Wang Huning, bu ifadeyi Dünya İnternet Konferansı'nda en az iki kez kullanmıştır ancak bu kullanımlar yakın zamanda gerçekleşmemiştir ve yurt içindeki kitlelere hitap eden konuşmalara kıyasla daha az detay verilmiştir.

¹⁹ Xi'nin ilgili konuşmaları ve yapılan alıntılarının listesi için bkz: 习近平 [Xi Jinping], "习近平谈加快建设网络强国 -中共中央网络安全和信息化委员会办公室" [Xi Jinping, Siber Güvenlik ve Bilgi Teknolojisi CPC Merkezi Kurulu Siber Güç Dairesinin Oluşturulmasını Hızlandırma Hakkında Konuştu], 9 Eylül 2019, http://www.cac.gov.cn/2019-09/11/c_1569738113999057.htm; ayrıca bkz.

Paul Triolo, Lorand Laskai, Graham Webster ve Katharin Tai, "Xi Jinping Puts 'Indigenous Innovation' and 'Core Technologies' at the Center of Development Priorities," [Xi Jinping "Yerel İnovasyonu" ve "Temel Teknolojileri" Gelişim Önceliklerinin Merkezine Koyuyor], *New America*, 1 Mayıs 2018, <http://newamerica.org/cybersecurity-initiative/digichina/blog/xi-jinping-puts-indigenous-innovation-and-core-technologies-center-development-priorities/>.

²⁰ 习近平 [Xi Jinping], "习近平在第二届世界互联网大会开幕式上的讲话" [Xi Jinping'in İkinci Dünya İnternet Konferansı'nın Açılış Töreni'ndeki Konuşması], (konuşma, Wuzhen, 16 Aralık 2015), http://www.xinhuanet.com/politics/2015-12/16/c_1117481089.htm.

²¹ CAC, Çin'in internet düzenleme kurumudur. Makalede, Xi Jinping'in açıklamalarının analizinden yararlanılmıştır.

²² "深入贯彻习近平总书记网络强国战略思想 扎实推进网络安全和信息化工作" [Genel Sekreter Xi Jinping'in İnternet ile Ağ Güvenliği ve Bilgi Alanında Sağlam İlerlemeyle Ülkeyi Güçlendirmeye İlişkin Stratejik Düşüncesinin Kapsamlı Uygulaması], *求是* [Qiushi], 15 Eylül 2017, http://www.qstheory.cn/dukan/qs/2017-09/15/c_1121647633.htm.

²³ 习近平 [Xi Jinping], "习近平在网信工作座谈会上的讲话全文发表" [Xi Jinping'in Siber Güvenlik ve Enformatizasyon Çalışması Forumu'nda Yaptığı Konuşmanın Tam Metni].

²⁴ A.g.e; aynı yıl Çin'in Siber Alan Yönetimi Direktör Yardımcısı Zhuang Rongwen şu ifadeyle bu düşünceyi tekrarlamıştır: "Sanayi devrimi sırasında fırsatlarımızı kaçırdık... yeni rekabet turunda asla geri kalmamalıyız." Bkz: Mandy Zuo, "China Aims to Become Internet Superpower by 2050" [Çin, 2050'ye Kadar İnternet Süper Gücü Olmayı Hedefliyor], *South China Morning Post*, 28 Temmuz 2016, <https://www.scmp.com/news/china/policies-politics/article/1995936/china-aims-become-internet-cyberpower-2020>.

²⁵ 陈肇雄 [Chen Zhaoxiong], "推进工业和信息化高质量发展" [Endüstri ve Enformatizasyonun Yüksek Kaliteli Gelişimini Teşvik Etme].

²⁶ A.g.e.

²⁷ A.g.e.

²⁸ 陈肇雄 [Chen Zhaoxiong], "加快推进新时代网络强国建设" [Yeni Dönemde Ağ Gücü Oluşturmayı Hızlandırma], *人民网—人民日报* [People's Daily], 17 Kasım 2017, <http://theory.people.com.cn/n1/2017/1117/c40531-29651453.html>.

²⁹ Duan, bu makaleyi Datang Group ile ilişkisi olan Han Xiaolu ile birlikte yazmıştır.

³⁰ 段伟伦 [Duan Weilun] ve 韩晓露 [Han Xiaolu], "全球数字经济战略博弈下的 5G 供应链安全研究" [Küresel Dijital Ekonomi Stratejik Oyunu Kapsamında 5G Tedarik Zinciri Güvenliğiyle İlgili Araştırma], *信息安全研究* [Bilgi Güvenliği Araştırması] 6, no. 1 (2020): 46-51, <http://www.sicris.cn/CN/abstract/abstract715.shtml>.

³¹ 许正中 [Xu Zhengzhong], "网络空间治理的任务与挑战" [Ağ Alanı Yönetimiyle İlgili Görevler ve Zorluklar], *中国共产党干部论坛* [Parti ve Hükümet Forumu], no. 1 (2020): 36-37, CNKI: D669. Yazar, Hubei Eyalet Parti Komitesi Daimi Komitesi üyesidir ve Eyalet Parti Komitesi Propaganda Departmanı'nın direktörüdür.

³² 习近平 [Xi Jinping], "习近平在网信工作座谈会上的讲话全文发表" [Xi Jinping'in Siber Güvenlik ve Enformatizasyon Çalışması Forumu'nda Yaptığı Konuşmanın Tam Metni].

³³ Zhao Lijian, "Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Zhao Lijian'ın 19 Kasım 2020 tarihli düzenli basın konferansı" (konuşma, Pekin, 19 Kasım 2020),

https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/t1833798.shtml.

³⁴ Hua Chunying, "Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Hua Chunying'in 15 Temmuz 2020 Tarihli Düzenli Basın Konferansı."

³⁵ Zhao Lijian, "Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Zhao Lijian'ın 18 Ağustos 2020 Tarihli Düzenli Basın Konferansı" (konuşma, Pekin, 18 Ağustos 2020),

https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/t1807193.shtml.

³⁶ 习近平 [Xi Jinping], "习近平：把我国从网络大国建设成为网络强国-高层动态-新华网" [Xi Jinping: Çin'in Önemli Bir Siber Ülkeden Siber Büyük Güce Dönüşmesi].

³⁷ A.g.e.

³⁸ 习近平 [Xi Jinping], "习近平在网信工作座谈会上的讲话全文发表" [Xi Jinping'in Siber Güvenlik ve Enformatizasyon Çalışması Forumu'nda Yaptığı Konuşmanın Tam Metni].

³⁹ A.g.e.

⁴⁰ A.g.e.

⁴¹ Bu terimin tam olarak sözlük karşılığını kullanmak istersek "yaşam kapısı" veya "canlılık kapısı" şeklinde çevrilebilir. Ancak burada Çincece mecazen kullanıldığı için Türk okuyucuların daha kolay anlayabileceği Türkçe bir benzetme kullanılmıştır.

⁴² 习近平 [Xi Jinping], "习近平在网信工作座谈会上的讲话全文发表" [Xi Jinping'in Siber Güvenlik ve Enformatizasyon Çalışması Forumu'nda Yaptığı Konuşmanın Tam Metni].

⁴³ Rakibi virajda dışarıdan geçmeyi ifade eden bir terim.

⁴⁴ 习近平 [Xi Jinping], "习近平在网信工作座谈会上的讲话全文发表" [Xi Jinping'in Siber Güvenlik ve Enformatizasyon Çalışması Forumu'nda Yaptığı Konuşmanın Tam Metni].

⁴⁵ A.g.e.

⁴⁶ 习近平 [Xi Jinping], "习近平在第二届世界互联网大会开幕式上的讲话" [Xi Jinping'in İkinci Dünya İnternet Konferansı'nın Açılış Töreni'ndeki Konuşması].

⁴⁷ Xi, konuyla ilgili şunları söylemiştir: "Bir görüşe göre kapıyı kapatmalı, baştan başlamalı, yabancıların teknolojisine bağımlılıktan tümüyle kurtulmalı ve gelişimi sağlamak için yerel inovasyona bağlı kalmalıyız. Aksi takdirde her zaman diğerlerinin peşinden gider ve onlara asla yetişemeyiz."

⁴⁸ Xi, şunları söylemiştir: "Açılmalı, inovasyon yapmalı ve [yabancı] devlerin omuzlarında kendi teknolojimizi geliştirmeliyiz."

⁴⁹ 习近平 [Xi Jinping], "习近平在网信工作座谈会上的讲话全文发表" [Xi Jinping'in Siber Güvenlik ve Enformatizasyon Çalışması Forumu'nda Yaptığı Konuşmanın Tam Metni].

⁵⁰ A.g.e.

⁵¹ A.g.e.

⁵² A.g.e.

⁵³ A.g.e.

⁵⁴ 陈肇雄 [Chen Zhaoxiong], "推进工业和信息化高质量发展" [Endüstri ve Enformatizasyonun Yüksek Kaliteli Gelişimini Teşvik Etme].

⁵⁵ 墨翡 [Mo Fei], "英国高调发布 5G 战略 意欲成为全球领导者" [Üst Düzey 5G Stratejisini Başlatan Birleşik Krallık Küresel Lider Olmayı Hedefliyor], *通信世界 [İletişim Dünyası]*, no. 21 (2017), CNKI: F627.

⁵⁶ 乔龙 [Qiao Long], 任天舒 [Ren Tianshu] ve 刘优 [Liu You], "中国高新技术产业应对贸易摩擦的影响研究—以 5G 产业为例" [Ticari Anlaşmazlıklara Yanıt Olarak Çin'in Yüksek Teknoloji Endüstrilerinin Etkisiyle İlgili Araştırma - 5G Endüstrisi Örneği], *国际经贸 [Uluslararası Ekonomi ve Ticaret]*, 5 (2020), CNKI: F276.44;F752.02.

⁵⁷ "中央网络安全和信息化领导小组第一次会议召开" [Merkezi Ağ Güvenliği ve Enformatizasyon İçin Merkezi Liderlik Grubunun İlk Toplantısı Düzenlendi], 中央政府门户网站 [Merkezi Hükümet Portalı].

⁵⁸ "习近平称努力让关键核心技术自主可控 促产业迈向全球价值链中高端" [Xi Jinping, Endüstrinin En Yüksek Küresel Değer Zincirine Ulaşması İçin Önemli Temel Teknolojileri Bağımsız ve Denetlenebilir Hale Getirme Çalışmalarını Anlattı].

⁵⁹ Hua Chunying, "Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Hua Chunying'in 15 Temmuz 2020 Tarihli Düzenli Basın Konferansı."

⁶⁰ Hua Chunying, "Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Hua Chunying'in 11 Aralık 2020 Tarihli Düzenli Basın Konferansı."

⁶¹ Hua Chunying, "Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Hua Chunying'in 9 Ekim 2020 Tarihli Düzenli Basın Toplantısı" (konuşma, Pekin, 9 Ekim 2020), https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/t1822871.shtml.

⁶² Siber güvenlikte siber anlamında kullanılan Çince terim (网络) "ağ" olarak da çevrilebilir. Bu rapor bağlamında, alıntılarda kullanılan terim "ağ güvenliği" yerine "siber güvenlik" olarak çevrilecektir. Raporun genel değerlendirmesinde, "siber güvenlik ve ağ güvenliği" ifadesine yer verilecektir.

⁶³ "中央网络安全和信息化领导小组第一次会议召开" [Merkezi Ağ Güvenliği ve Enformatizasyon İçin Merkezi Liderlik Grubunun İlk Toplantısı Düzenlendi], 中央政府门户网站 [Merkezi Hükümet Portalı]. Ayrıca bu etkinlikte kurulan lider grubunu "Siber Güvenlik ve Enformatizasyon İçin Merkezi Liderlik Küçük Grubu" olarak adlandırmıştır ve bu grubu güvenlik açısından tanımlamıştır.

⁶⁴ A.g.e.

⁶⁵ Örneğin, Xi'nin 2018'de tekrarladığı şu ifadeleri inceleyelim: "Ağ güvenliği olmadan ulusal güvenlik de olmaz." Bkz: 习近平 [Xi Jinping], "习近平：自主创新推进网络强国建设" [Xi Jinping: Bağımsız İnovasyon, Ağ Gücünün Geliştirilmesini Teşvik Eder].

⁶⁶ 刘棟 [Liu Li], 孟宪民 [Meng Xianmin] ve 李阳 [Li Yang], "5G 安全及网络监管问题探析" [5G Güvenliği ve Ağ Denetimi Sorunlarının Analizi], *国防科技 [Ulusal Savunma Teknolojisi]* 41, no. 3 (2020): 76-79, CNKI: TN929.5;TN915.08.

⁶⁷ 习近平 [Xi Jinping], "习近平在网信工作座谈会上的讲话全文发表" [Xi Jinping'in Siber Güvenlik ve Enformatizasyon Çalışması Forumu'nda Yaptığı Konuşmanın Tam Metni].

⁶⁸ 习近平 [Xi Jinping], "习近平：加快推进网络信息技术自主创新 朝着建设网络强国目标不懈努力" [Xi Jinping: Ağ Bilgi Teknolojisindeki Bağımsız İnovasyonu Hızlandırma ve Ağ Gücü Oluşturma Hedefi Doğrultusunda Sürekli Çaba Gösterme], (konuşma, Pekin, 10 Ekim 2016), <http://cpc.people.com.cn/n1/2016/1010/c64094-28763907.html>.

⁶⁹ 陈肇雄 [Chen Zhaoxiong], "推进工业和信息化高质量发展" [Endüstri ve Enformatizasyonun Yüksek Kaliteli Gelişimini Teşvik Etme].

⁷⁰ 轩传树 [Xuan Chuanshu], "正确认识网络强国建设所面对的成就_问题和影响" [Ağ Gücü Oluşturmanın Başarılarını Doğru Şekilde Anlama: Sorunlar ve Etkileri], *中国信息安全 [Çin Bilgi Güvenliği]*, 2 (Şubat 2015), CNKI: TP393.08;E86.

⁷¹ Daha çok saldırı amaçlı olan bu agresif ifadeler dizisinin Xi Jinping'in halka yönelik söylemlerinde veya yurt dışına yönelik açıklamalarda bulunan ve uluslararası incelemeye tabi olan diğer hükümet kurumlarının yorumlarında yer alma olasılığı düşüktür. Bu nedenle bu bölümde esas olarak resmi niteliği daha az olan kaynaklar kullanılmıştır. Elbette, bu kaynakların yetkili olma durumuna ilişkin uyarılar eklenmiştir: Bu kaynaklar, Çin hükümeti tarafından düzenlenen resmi emirler veya stratejiler olarak değerlendirilmemeli, bunun yerine Çinli analitik çevrelerdeki yaygın düşüncelerin yansıması olarak kabul edilmelidir.

⁷² Çin'in asker-sivil füzyonu stratejisiyle ilgili ayrıntılı inceleme için bkz: Emily de La Bruyère ve Nathan Picarsic, "Military-Civil Fusion: China's Approach to R&D, Implications for Peacetime Competition, and Crafting a US Strategy," [Asker-Sivil Füzyonu: Çin'in AR-GE'ye Yaklaşımı, Barış Dönemindeki Rekabete Yansımaları ve ABD Stratejisini Oluşturma] USN/NPS Acquisition Research Symposium, Mayıs 2019, <https://nps.edu/web/gsdm/acquisition-research-program>.

⁷³ "《2015 年中国军民融合发展报告》呈现五大亮点" ["2015 Asker-Sivil Füzyonu Geliştirme Raporu"ndan Öne Çıkan Beş Madde], *中国日报 [China Daily]*, 24 Eylül 2015, https://cn.chinadaily.com.cn/2015-09/24/content_21968926.htm.

⁷⁴ 习近平 [Xi Jinping], "习近平：自主创新推进网络强国建设" [Xi Jinping: Bağımsız İnovasyon, Ağ Gücünün Geliştirilmesini Teşvik Eder].

⁷⁵ 秦安 [Qin An], "网络强国的意识认识共识" [Ağ Gücüne İlişkin Farkındalık, Anlayış ve Fikir Birliği].

⁷⁶ 段伟伦 [Duan Weilun] ve 韩晓露 [Han Xiaolu], "全球数字经济战略博弈下的 5G 供应链安全研究" [Küresel Dijital Ekonomi Stratejik Oyunu Kapsamında 5G Tedarik Zinciri Güvenliğiyle İlgili Araştırma], CNKI: F623;TN929.5.

⁷⁷ 郭超 [Guo Chao], 于川信 [Yu Chuanxin] ve 王景芳 [Wang Jingfang], "对第五代移动通信技术军事应用的几点认识" [Beşinci Nesil Mobil İletişim Teknolojisinin Askeri Uygulamasına İlişkin Bazı Görüşler], *国防 [Ulusal Savunma]*, no. 1 (2019): 27-29, CNKI: E962;TN929.5.

- ⁷⁸ Örneğin, Xi'nin Temmuz 2020'deki Çin Komünist Partisi Politbürosu'nun 22. çalışma oturumundaki konuşmasını inceleyin. Bu konuşmada Çin ordusunu güçlendirmek için "enformatizasyon ve yapay zekayla istihbarat elde etme" çalışmalarını hızlandırma çağrısında bulunmuştur: "习近平在中央政治局第二十二次集体学习时强调 统一思想坚定信心 鼓足干劲 抓紧工作 奋力推进国防和军队现代化建设" [Merkezi Komite Politbürosunun 22. Kolektif Çalışma Oturumu Sırasında Xi Jinping; Düşüncenin, Sağlam Bir Güvenin ve Gayretin Birleştirilmesini, Ulusal Savunmanın ve Ordunun Modernleşmesini Teşvik Etmek İçin Sıkı Çalışmayı Vurguladı], *新华* [Xinhua], 31 Temmuz 2020, http://www.xinhuanet.com/politics/leaders/2020-07/31/c_1126310486.htm.
- ⁷⁹ 郑安琪 [Zheng Anqi], "立足现实基础推动我国网络强国建设" [Ülkemin Ağ Gücü Yapısını Gerçekleri Temel Alarak Teşvik Etme], *通信管理与技术* [İletişim Yönetimi ve Teknolojisi] 3 (2020), CNKI: F49.
- ⁸⁰ A.g.e.
- ⁸¹ A.g.e.
- ⁸² 李峰 [Li Feng], 马方方 [Ma Fangfang], 刘海 [Li Hai] ve 李凯 [Li Kai], "浅析 5G 技术在现代军事物流中的应用" [5G Teknolojisini Modern Askeri Lojistiğe Uygulamaya İlişkin Analiz], *物流技术* [Lojistik Teknolojisi] 39, no. 4 (2020.): 133-37, CNKI: TN929.5;E075.
- ⁸³ 郭超 [Guo Chao], 于川信 [Yu Chuanxin] ve 王景芳 [Wang Jingfang], "对第五代移动通信技术军事应用的几点认识" [Beşinci Nesil Mobil İletişim Teknolojisinin Askeri Uygulamasına İlişkin Bazı Görüşler].
- ⁸⁴ A.g.e.
- ⁸⁵ A.g.e.
- ⁸⁶ A.g.e.
- ⁸⁷ A.g.e.
- ⁸⁸ A.g.e.
- ⁸⁹ 王峰 [Wang Feng], "军民融合热度渐升 A 股酝酿主题行情" [Asker-Sivil Füzyonuna İlgi Artıyor, Kısıtlamalara Sahip Şirket Hisseleri Tematik Piyasayı Hazırlıyor], *商业观察* [Ticaret Yorumu] 8 (2019): 42-47, CNKI:F426.48;E25;F832.51.
- ⁹⁰ A.g.e.
- ⁹¹ 李峰 [Li Feng], 马方方 [Ma Fangfang], 刘海 [Li Hai] ve 李凯 [Li Kai], "浅析 5G 技术在现代军事物流中的应用" [5G Teknolojisini Modern Askeri Lojistiğe Uygulamaya İlişkin Analiz].
- ⁹² 孙柏林 [Sun Bolin], "5G 赋能现代军事" [5G, Modern Orduyu Güçlendirir], *计算机仿真* [Bilgisayar Simülasyonu] 37, no. 1 (2020): 1-6, CNKI: TN929.5;E11.
- ⁹³ 陈宝国 [Chen Baoguo], "新一轮信息技术革命浪潮对我国的影响" [Yeni Bilgi Teknolojisi Devrimi Turunun Ülkemize Etkisi], *科学决策* [Bilimsel Karar Alma] 11 (2010): 1-25, CNKI: F49.
- ⁹⁴ A.g.e.
- ⁹⁵ A.g.e.
- ⁹⁶ 刘红凛 [Liu Honglin], "信息化发展对党的建设的多重影响" [Bilgi Gelişiminin Partinin Oluşumuna Yönelik Birçok Etkisi], *中共中央党校学报* [Çin Komünist Partisi Merkezi Komitesi'nin Parti Okulu Dergisi] (Aralık 2011), CNKI: TP399-C2.
- ⁹⁷ 易华勇 [Yi Huayong] ve 邓伯军 [Deng Bojun], "新时代中国国家文化安全策论" [Yeni Çağda Çin'in Ulusal Kültürel Güvenlik Politikası], *江海学刊* [Jianghai Akademik Dergisi] (2020), CNKI: TP18;TN929.5;G120.
- ⁹⁸ Zhao Lijian, "Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Zhao Lijian'ın 19 Ekim 2020 Tarihli Düzenli Basın Toplantısı" (konuşma, Pekin, 19 Ekim 2020), https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/t1825131.shtml.
- ⁹⁹ 龙在野 [Long Zaiye], "网络强国和信息治国的网信军民融合路径探悉" [Ağ Gücü ve Bilgi Yönetimi için Siber Bilgi Asker-Sivil Füzyonu Yolunu Keşfetme], *网信军民融合* [Siber Alanda Asker-Sivil Füzyonu] (Ekim 2017), CNKI: E25.
- ¹⁰⁰ 习近平 [Xi Jinping], "习近平在网信工作座谈会上的讲话全文发表" [Xi Jinping'in Siber Güvenlik ve Enformatizasyon Çalışması Forumu'nda Yaptığı Konuşmanın Tam Metni].
- ¹⁰¹ Zhao Lijian, "Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Zhao Lijian'ın 8 Eylül 2020 Tarihli Düzenli Basın Toplantısı" (konuşma, Pekin, 8 Eylül 2020), https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/t1813183.shtml.
- ¹⁰² "网络空间战略论坛'三载路：网络强国理论高地行" ["Siber Alan Stratejisi Forumu": Üç Yıllık Yol: Siber Büyük Güç Teorisi Detaylı Turu].
- ¹⁰³ 郭占恒 [Guo Zhanheng], "习近平标准化思想与浙江实践" [Xi Jinping'in Standartlaştırma Düşüncesi ve Zhejiang Uygulaması], *浙江日报* [Zhejiang Daily], 25 Eylül 2015, CNKI: F203;F092.7. Alıntılanan iki cümle de Çin'in standartlarla ilgili kurumsal ve siyasi görüşlerinde yaygın olarak benimsenmektedir.

¹⁰⁴ "'标准化'作用何在? 习近平为你一一讲来" ["Standartlaştırmanın" Rolü Nedir? Xi Jinping Açıklıyor], *中国日报* [China Daily], 13 Eylül 2016, https://china.chinadaily.com.cn/2016-09/13/content_26783549.htm. Bu, Xi için yeni bir odak noktası değildi: 2006'da Xi, Zhejiang Eyaleti Parti Komitesi sekreteryken "fikri mülkiyet hakları ve standartlaştırma stratejisini etkin olarak uygulamayı" önerdi ve "standartlaştırma"yı ekonomik ve sosyal gelişimin "stratejik hedefi" olarak adlandırdı. Bkz: 郭占恒 [Guo Zhanheng], "习近平标准化思想与浙江实践" [Xi Jinping'in Standartlaştırma Düşüncesi ve Zhejiang Uygulaması].

¹⁰⁵ Çin'in standartlara yönelik istekleriyle ilgili daha fazla bilgi için bkz. Emily de La Bruyère ve Nathan Picarsic, "Çin Standartları 2035: Pekin'in 2020'de Platform Jeopolitiği ve Standartlaştırma Çalışmaları" Horizon Advisory, Nisan 2020, <https://www.horizonadvisory.org/china-standards-2035-introduction>; Emily de La Bruyère, "Platform Jeopolitiği: Yeni dünyada Jeopolitik Güç Kurmak İçin Yeni Metrikler," *The National Interest*, 12 Nisan 2020, <https://nationalinterest.org/feature/new-metrics-building-geopolitical-power-new-world-143147>.

¹⁰⁶ 习近平 [Xi Jinping], "中共中央政治局就实施网络强国战略进行第三十六次集体学习" [Çin Komünist Partisi Merkezi Komitesinin Politbüro'su Ağ Gücü Stratejisini Uygulamaya İlgili 36. Kolektif Çalışmasını Gerçekleştiriyor], *新华* [Xinhua], 9 Ekim 2016, http://www.gov.cn/xinwen/2016-10/09/content_5116444.htm.

¹⁰⁷ 金英果 [Jin Yingguo], "'中国标准 2035'项目" [Çin Standartları 2035 Projesi], *中国标准话* [Çin Standartlaştırması] 1 (2019): 38-43, CNKI: F203.

¹⁰⁸ "'中国标准 2035'项目结题会暨'国家标准化发展战略研究'项目启动会在京召开" ["Çin Standartları 2035" Projesi Kapanış Toplantısı ve "Ulusal Standartlaştırma Geliştirme Stratejisi Araştırmaları" Projesinin Başlangıç Toplantısı Pekin'de Düzenlendi], *铁道技术监督* [Demir Yolu Teknik Denetimi] 2 (2020): 16, CNKI: F203.

¹⁰⁹ "2020年全国标准化工作要点" [2020'de Ulusal Standartlaştırma Çalışmasının Ana Noktaları], 国家标准化管理委员会 [Ulusal Standartlaştırma İdaresi].

¹¹⁰ 孙强 [Sun Qiang], "乌镇讲话彰显习近平网络强国战略的思想内核" [Wuzhen Konuşmasında Öne Çıkanlar, Xi Jinping'in Ağ Gücü Stratejisinin İdeolojik Temeli], *人民日报* [People's Daily], Ocak 2016, CNKI: TP393.4.

¹¹¹ Bu hesap, Xi Jinping'in bu raporda daha önce alıntılanmış olan görüşüyle benzerlik gösterir. Bu görüşe göre temel teknolojiler, Çin'in "yabancı ülkelerle aynı başlangıç noktasında" olduğu alanlardır. "Erkenden uygulamaya başlayıp araştırmalara odaklanırsak başkalarını takip etmektен önde gidip liderlik etmeye geçiş yapma olasılığımız yüksektir." Bkz: 习近平 [Xi Jinping], "习近平在网信工作座谈会上的讲话全文发表" [Xi Jinping'in Siber Güvenlik ve Enformatizasyon Çalışması Forumu'nda Yaptığı Konuşmanın Tam Metni].

¹¹² "2020年全国标准化工作要点" [2020'de Ulusal Standartlaştırma Çalışmasının Ana Noktaları], 国家标准化管理委员会 [Ulusal Standartlaştırma İdaresi].

¹¹³ 习近平 [Xi Jinping], "习近平: 加快推进网络信息技术自主创新 朝着建设网络强国目标不懈努力" [Xi Jinping: Ağ Bilgi Teknolojisindeki Bağımsız İnovasyonu Hızlandırma ve Ağ Gücü Oluşturma Hedefi Doğrultusunda Sürekli Çaba Gösterme, People's Daily].

¹¹⁴ 高超 [Gao Chao], "加快 5G 进程助力网络强国建设" [Ağ Gücü Oluşturmaya Yardımcı Olmak İçin 5G Sürecini Hızlandırma], *通信产业报* [İletişim Endüstrisi Haberleri], 12 Mart 2018, <http://www.qikan.com/article/txcy20180928.html>.

¹¹⁵ 童国华 [Tong Guohua], "立足自主 重点布局 探索网络空间内生安全" [Otonomiye Bağlı Olarak Düzenlemelere Odaklanma ve Siber Alanda İç Güvenliği Araştırma], *保密科学技术* [Gizli Bilim ve Teknoloji] 11 (2018): 33, CNKI: TP393.08.

¹¹⁶ 段伟伦 [Duan Weilun] ve 韩晓露 [Han Xiaolu], "全球数字经济战略博弈下的 5G 供应链安全研究" [Küresel Dijital Ekonomi Stratejik Oyunu Kapsamında 5G Tedarik Zinciri Güvenliğiyle İlgili Araştırma]. Duan, bu makaleyi Datang Group ile ilişkili ortak yazar Han Xiaolu ile birlikte yazmıştır.

¹¹⁷ A.g.e.

¹¹⁸ A.g.e.

¹¹⁹ A.g.e.

¹²⁰ Bu makalenin yazarları Askeri Bilimler Akademisi Lisansüstü Eğitim Birimi'nde görevli bir yarbay, Askeri Bilimler Akademisi'nde görevli bir profesör ve 93605 numaralı birlikte görev yapan bir albaydır. Bkz: 郭超 [Guo Chao], 于川信 [Yu Chuanxin] ve 王景芳 [Wang Jingfang], "对第五代移动通信技术军事应用的几点认识" [Beşinci Nesil Mobil İletişim Teknolojisinin Askeri Uygulamasına İlişkin Bazı Görüşler].

¹²¹ A.g.e.

¹²² 胡蓉 [Hu Rong], "发展 5G, 深圳使命在肩" [5G'yi Geliştirme, Shenzhen'in Görevi], *深圳商报* [Shenzhen Ticaret Günlüğü], 29 Nisan 2019, http://www.sznews.com/news/content/mb/2019-04/29/content_21705204.htm.

¹²³ 苏德悦 [Su Deyue], "苗圩在国务院新闻发布会上表示稳步推进 5G 网络建设 深化 5G 应用发展" [Miao Wei, Devlet Konseyi Basın Konferansı'nda 5G Ağlarının Yapımını Sürekli Olarak Teşvik Etmekten ve 5G Uygulamaları Yapay Zeka İstihbarat Teknoloji Bilgilerini Derinleştirmekten Bahsetti], 人民邮电报 [People's Post and Telegraph], 21 Ocak 2020, http://www.cnii.com.cn/sy/tt/202001/t20200121_150863.html.

¹²⁴ 童国华 [Tong Guohua], "立足自主 重点布局 探索网络空间内生安全" [Otonomiye Bağlı Olarak Düzenlemelere Odaklanma ve Siber Alanda İç Güvenliği Araştırma].

¹²⁵ 许正中 [Xu Zhengzhong], "网络空间治理的任务与挑战" [Ağ Alanı Yönetimiyle İlgili Görevler ve Zorluklar].

¹²⁶ 高超 [Gao Chao], "加快 5G 进程助力网络强国建设" [Ağ Gücü Olmaya Yardımcı Olmak İçin 5G Sürecini Hızlandırma].

¹²⁷ Yukarıda da alıntı yapılan Tong, Çin Bilgi ve İletişim Teknolojisi Grubu Parti Komitesi başkanı ve sekreteridir.

¹²⁸ 童国华 [Tong Guohua], "立足自主 重点布局 探索网络空间内生安全" [Otonomiye Bağlı Olarak Düzenlemelere Odaklanma ve Siber Alanda İç Güvenliği Araştırma].

¹²⁹ 陈宝国 [Chen Baoguo], "新一轮信息技术革命浪潮对我国的影响" [Yeni Bilgi Teknolojisi Devrimi Turunun Ülkemize Etkisi].

¹³⁰ 童国华 [Tong Guo], "大唐电信集团董事长兼总裁童国华：不忘初心 牢记使命，做引领 5G 发展的国家队" [Datang Telecom Group'un Yönetim Kurulu Başkanı ve Başkanı Tong Guohua: Asıl Amacınızı Unutmayın, Misyonunuzu Aklınızdan Çıkarmayın ve 5G'nin Gelişimine Liderlik Eden Ulusal Ekip Olun], 中国电子报 [Çin Elektronik Haberleri], 21 Kasım 2017, <http://www.cena.com.cn/infocom/20171121/90412.html>.

¹³¹ 杨震 [Yang Zhen], "物联网：引领新一轮信息技术革命" [Nesnelerin İnterneti: Yeni Bilgi Teknolojisi Devrimi Turuna Liderlik Etme], 江苏通信 [Jiangsu Communications] 3 (2010): 12113, CNKI: F49;F426.6.